

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Тернопільський національний економічний університет
Навчально-науковий інститут міжнародних економічних відносин
ім. Б. Д. Гаврилишина
Кафедра міжнародної економіки

Дроздовська Оксана Михайлівна

**Співпраця України із Світовим банком / Ukraine's Cooperation with the
World Bank**

спеціальність: 8.03050301 – Міжнародна економіка
магістерська програма – Європейська економіка

Виконав студент групи
МЕЄМ-11
О. М. Дроздовська

Науковий керівник
д.е.н., професор
Ю. П. Гуменюк

Дипломну роботу допущено до захисту
«_____» _____ 20__ р.
Завідувач кафедри
_____ Є.В. Савельєв

Тернопіль – 2017 р.

АНОТАЦІЯ

Дроздовська О.М. Співробітництво України із Світовим банком. –
Рукопис.

Дипломна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю
8.03050301 – Міжнародна економіка. – Тернопільський національний
економічний університет. Тернопіль, 2017.

У дипломній роботі розглядається співробітництво України зі Світовим банком починаючи із 1992 р. до теперішнього часу, обсяги кредитів, наданих на реалізацію проектів у різних галузях господарства, ефективність їх реалізації, а також результати співробітництва. Виділено проблеми у співпраці України та Світового банку, надано ряд рекомендацій щодо покращення взаємовідносин нашої країни зі Світовим банком.

ANNOTATION

Drozdovska O.M. Cooperation with Ukraine World Bank. – Manuscript.

Master work assignment of qualification of the master behind the speciality
8.03050301 - International. Ternopil national economic university. Ternopil,
2017.

Master work considered the Ukraine's cooperation with the World Bank since 1992 to date, are considered the volume of loans for projects in various sectors of the economy, the effectiveness of their implementation and the results of cooperation. Outlines the problems in cooperation between Ukraine and the World Bank and provided a number of recommendations for improving the relations of our country with the World Bank.

Зміст

Вступ

Розділ I Структура та загальна характеристика Світового банку

1.1 Об'єктивна необхідність та умови формування Світового банку.

1.2 Система та економіки – правове поле діяльності групи Світового банку

1.3 Функції та банківські операції Світового банку.

Розділ II Аналіз співробітництва України та Світового банку

2.1 Дослідження програм міжнародного банку реконструкції та розвитку в Україні.

2.2 Стан реконструкції та розвитку та розвитку в Україні

2.3 Оцінка програм міжнародного валютного фонду в Україні

Розділ III Проблеми діяльності Світового банку в Україні

3.1 Досвід співпраці України та Світового банку

3.2 Перспективи подальшої діяльності Світового банку в Україні.

3.3 Поліпшення інвестиційного клімату в Україні

Оцінка програм міжнародного валютного фонду в Україні

Висновки

Вступ

Як відомо Світовий банк є однією з найбільших у світі організацій, що надають допомогу з метою розвитку. Банк розробляє стратегії допомоги для кожної зі своїх країн-клієнтів у співробітництві з державними органами, неурядовими організаціями й приватним сектором. Представництва Банку в різних країнах світу займаються реалізацією його програм, підтримують зв'язок з урядом і цивільним суспільством і сприяють більше глибокому розумінню проблем розвитку. Однією з цілей Світового банку є заохочення інвестування країн-членів в інші країни, особливо в такі, що розвиваються. Проте соціально-політична нестабільність в деяких регіонах робить інвестування там ризикованим.

Позики Світового Банку надаються у кілька траншів; кожний наступний надається при виконанні певних умов. Представником позичальника виступає Міністерство фінансів України.

Напрямок співробітництва України зі Світовим банком стає одержання коштів на інвестиційні проекти, що надасть нашій країні відчутнішого імпульсу для розвитку економіки.

Актуальність даної теми полягає в тому, що Світовий банк співпрацює з українськими урядовими структурами, неурядовими організаціями, багатосторонніми інституціями і донорами. Він пропонує гнучкі схеми кредитування спільних з Урядом проектів. Участь донорів і неурядових організацій у проектах України та Світового банку є важливим чинником для досягнення успіху. Крім того, для підготовки проектів в Україні, цей банк залучає грантові ресурси на безоплатній основі.

Мета даного дослідження полягає у перспективі подальшої інвестиційної діяльності світового банку України та подальшого розвитку.

Об'єктом дослідження – Світовий банк.

Предметом дослідження є співробітництво України з Світовим банком.

Для досягнення поставленої мети необхідно виконати наступні завдання:

- ✓ ознайомитись із структурою та загальною характеристикою Світового банку.
 - ✓ вивчити об'єктивну необхідність та умови формування Світового банку.
 - ✓ дізнатись про систему та економіко-правове поле діяльності групи Світового банку.
 - ✓ Проаналізувати конкретний інвестиційний проект МБРР в Україні
 - ✓ Дослідити стан реконструкції та розвитку в Україні
 - ✓ Зробити аналіз проекту міжнародного валютного фонду в Україні
 - ✓ Визначити досвід співпраці України з Світовим банком.
- З'ясувати перспективи подальшої діяльності Світового Банку.
- ✓ Розкрити Поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Для досягнення поставленої в роботі мети та завдань використовуються такі методи дослідження: спостереження, узагальнення, порівняння, аналіз, індукція, дедукція.

Робота складається з трьох розділів.

У першому розділі зазначена структура та загальна характеристика Світового банку, охарактеризовано об'єктивну необхідність, умови формування, систему та економіко-правове поле діяльності групи, функції та банківські операції Світового банку.

У другому розділі аналізується конкретний інвестиційний проект МБРР України, та МВФ. Досліджується стан реконструкції та розвитку в Україні.

У третьому розділі на основі проведеного аналізу визначаємо шляхи розвитку співпраці України з Світовим банком, з'ясовуємо досвід співпраці

України з Світовим банком, розкриваємо поліпшення інвестиційного клімату в Україні.

Розділ 1 Структура та загальна характеристика Світового банку

1.1 Об'єктивна необхідність та умови формування Світового банку

Сьогодні проблеми управління (зокрема, фінансового менеджменту в державному секторі) набули характеру істотної перешкоди для сталого економічного зростання і скорочення бідності в Україні. Протягом майбутнього періоду, охоплюваного розглядуваною стратегією, Світовий банк повинен приділяти набагато більше уваги питанням фінансового та адміністративного управління у державному секторі української економіки.

При здійсненні нових кредитних і некредитних операцій основну увагу банку доцільно зосередити на зміцненні головних функцій системи податково-бюджетного управління, а також на здійсненні системної реформи державного адміністрування (функцій та організаційної структури Уряду), державної служби тощо. Однак сприяння Україні в останніх з перелічених галузей залежатиме від її заінтересованості у співробітництві з Світовим банком з цих питань. Кредитні та некредитні операції Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) в Україні мають підкріплюватися значним обсягом діяльності Інституту Світового банку (ІСБ) з більшості напрямів реформування державного сектора вітчизняної економіки.

Загальна спрямованість спільної стратегії на стабільне скорочення масштабів бідності полягає у сприянні створенню умов для зростання економіки, реорганізації системи соціального захисту та забезпечення справедливого доступу до базових соціальних послуг. Однак перспективи України щодо різкого скорочення бідності у найближчі роки мають не дуже підбадьорливий вигляд. В інших державах колишнього Радянського Союзу, де спостерігалось певне економічне зростання, це поки що не дуже сильно позначилося на скороченні бідності.

Існує нечітке представлення про Міжнародний валютний фонд з однієї сторони і про Всесвітній банк з іншої, що найчастіше стає причиною непорозумінь через ряд зовнішніх подібностей цих організацій. МВФ і Всесвітній банк – юридично самостійні організації з різними цілями, хоча вони виникли в одне і теж час.

Перш ніж яка-небудь країна може звернутися з проханням про прийом у Всесвітній банк, вона повинна звертатися в МВФ.

Світовий банк, заснований в [1944](#) році, є однією з найбільших у світі організацій, що надають допомогу з метою розвитку. Банк, що надав у 2002 фінансовому році країнам-клієнтам позики на загальну суму 19,5 млрд дол. США, у цей час здійснює свою діяльність більш ніж в 100 країнах, що розвиваються, здійснюючи фінансову й консультаційну допомогу з метою підвищення рівня життя й поліпшення життя найбільш бідного населення. Банк розробляє стратегії допомоги для кожної зі своїх країн-клієнтів у співробітництві з державними органами, неурядовими організаціями й приватним сектором. Представництва Банку в різних країнах світу займаються реалізацією його програм, підтримують зв'язок з урядом і цивільним суспільством і сприяють більш глибокому розумінню проблем розвитку.

Однією з цілей Світового банку є заохочення інвестування країн-членів в інші країни, особливо в такі, що розвиваються. Проте соціально-політична нестабільність в деяких регіонах робить інвестування там ризикованим. Щоб убезпечити своїх учасників від фінансових втрат, Світовий банк формує в 1988 р. організацію, яка б гарантувала відшкодування можливих втрат від некомерційних ризиків.

Багатосторонню агенцію з гарантій інвестицій. З проблемами інвестування пов'язано утворення в 1966 р. Міжнародного центру з урегулювання інвестиційних суперечок. Таким чином, сформувалася група Світового банку із п'яти організацій.

Незважаючи на певну різницю у функціях, всі організації Світового банку тісно зв'язані, перш за все, єдністю цілей: сприяння стабільному економічному зростанню країн-членів, допомога в реконструкції господарства країн, що розвиваються, заохочення розвитку приватного сектора, заохочення іноземного інвестування.

Група єдина й організаційна: практично всі структури підпорядковані єдиному керівникові — Президенту Світового банку, мають спільну адміністративну систему. Водночас за функціями інститути Світового банку мають специфічні розбіжності. Детальніша інформація представлена нижче.

Структура управління Всесвітнього банку (на початку свого існування Міжнародного банку реконструкції і розвитку - МБРР):

1. Усі повноваження Банку покладені на Раду керівників. Кожна держава-член ВБ представлена в Раді одним керівником. Зазвичай ним є урядова посадова особа на рівні міністра. За винятком певних повноважень (прийом нових членів, збільшення або скорочення статутного капіталу, припинення членства якої-небудь держави), керівники делегують свої повноваження Раді директорів-виконавців.

2. Рада директорів-виконавців відповідає за здійснення основної операційної діяльності - політики Банку, пропозиції про позички і кредити, аудиторську перевірку рахунків, адміністративні бюджети, щорічні доповіді про політику й операції Банку.

3. Комітет з розвитку - спільний міністерський комітет Рад керівників ВБ і МВФ з питань передачі реальних ресурсів країнам, що розвиваються. Він розглядає такі питання, як скорочення бідності, розвиток приватного сектору, дію політики промислово розвинених країн на країни, що розвиваються, скорочення заборгованості.

4. Президент Банку, кандидатура на пост якого (за традицією) висувається виконавчим директором, що представляє Сполучені Штати Америки. Але він обирається Радою виконавчих директорів.

Президент Всесвітнього банку несе відповідальність за повсякденне управління діяльністю Банку і - при здійсненні загального керівництва Радою директорів - за організаційну структуру Банку, за призначення і звільнення його співробітників. Президент керує штатом співробітників, що включає понад 7 100 осіб із більше 100 країн, за допомогою трьох директорів-розпорядників, які здійснюють нагляд за діяльністю співробітників Банку в певних сферах.

Банк використовує свої фінансові ресурси, висококваліфікований персонал і велику базу знань для надання допомоги кожній із країн, що розвиваються, у процесі забезпечення стабільного, стійкого розвитку, заснованого на принципах соціальної справедливості. Основна увага приділяється наданню допомоги найбільш вразливим групам населення й найбільш вразливим країнам, однак всім своїм клієнтам Банк указує на необхідність вживання наступних заходів:

- інвестування в розвиток людських ресурсів, зокрема шляхом удосконалювання систем охорони здоров'я й утворення;
- концентрація зусиль на соціальному розвитку, залученні широких верств населення до вирішення проблем розвитку, удосконалюванні методів керування й нарощуванні інституціонального потенціалу як основних факторів зниження рівня бідності;
- зміцнення здатності урядів надавати якісні послуги, забезпечення ефективності й прозорості їхньої діяльності;
- охорона навколишнього середовища;
- підтримка й стимулювання розвитку приватного підприємництва;
- підтримка реформ, спрямованих на макроекономічну стабілізацію, що забезпечує умови для інвестицій і довгострокового планування.

Видаючи кредити, проводячи консультації з питань економічної політики й надаючи технічну допомогу, Світовий банк сприяє реалізації в

країнах широкого кола програм, метою яких є скорочення бідності й підвищення рівня життя населення в країнах, що розвиваються. Завданням глобальної боротьби з бідністю є надання людям в усьому світі шансу поліпшити своє життя й життя своїх дітей. За період життя останнього покоління для скорочення рівня бідності й підвищення рівня життя людей було зроблено більше, ніж за який-небудь інший період в історії. У країнах, що розвиваються:

- середня тривалість життя збільшилася з 55 до 65 років;
- число грамотних серед дорослого населення подвоїлося;
- загальна кількість дітей, що навчаються в початковій школі, зросла з 411 до 681 мільйона;
- дитяча смертність знизилася на 50 відсотків.

Незважаючи на досягнуті успіхи, дуже багато чого ще має бути зроблено для рішення завдань розвитку. З 4,7 мільярди людей, що живуть в 100 країнах, що є клієнтами Світового банку:

- 3 мільярди живуть менш ніж на 2 долари США в день, а 1,2 мільярди — менш ніж на 1 долар у день;
- майже 3 мільйони дітей у країнах, що розвиваються, щорічно вмирають від хвороб, які можна попередити за допомогою вакцинації;
- 113 мільйонів дітей не відвідують школу;
- 1,5 мільярда людей не мають доступу до чистої питної води.

Найважливішими коштами рішення вартих перед Банком завдань є ефективні стратегії скорочення бідності й кредитування на меті боротьби з бідністю. Найпріоритетнішими завданнями, установлюваними в рамках здійснюваних Банком програм, є забезпечення стійкого соціального розвитку, розвиток людського потенціалу й підвищення ефективності керування економікою, причому усе більше уваги приділяється залученню

різних верств населення до рішення завдань розвитку, удосконалюванню керування й інституціональному будівництву.

Банк також надає допомогу країнам у зміцненні й підтримці основних умов, які необхідні для залучення приватних інвестицій і підтримки їх на належному рівні. Опіраючись на сприяння Банку у вигляді кредитування й консультацій, уряду проводять всебічне реформування економіки своїх країн і зміцнюють банківську систему. Вони інвестують кошти в розвиток людських ресурсів, в інфраструктуру й охорону навколишнього середовища, що підсилює привабливість країни для приватних інвесторів і підвищує ефективність капіталовкладень.

У 2001 фінансовому році надання допомоги Банком країнам, що розвиваються, здійснювалося по наступних напрямках: Прискорене полегшення тягаря заборгованості. Відповідно до розширеної Ініціативи відносно бідних країн з високим рівнем заборгованості (ХИПК), в 2001 фінансовому році був досягнутий значний прогрес у розширенні масштабів і прискоренні темпів полегшення тягаря заборгованості ряду найбідніших країн світу, багато з яких розташовані на африканському континенті. На 30 червня 2002 року в рамках цієї ініціативи була скорочена заборгованість 26 країн, і очікується, що згодом тягар заборгованості буде полегшено на загальну суму, складову 41 млрд дол. США. Завдяки скороченню боргового тягаря в рамках Ініціативи ХИПК (у сполученні із традиційними видами скорочення заборгованості) загальний обсяг боргу в 26 країнах зменшиться на дві третини, збільшаться видатки на соціальні потреби й скоротяться видатки на обслуговування боргу.

Допомога в боротьбі з [ВІЛ/Снідом](#). Епідемія ВІЛ/Сніда становить найбільшу небезпеку для країн Африки до півдня від Сахари. У вересні 2000 року Банк разом з партнерами приступився до реалізації Багатокраїнної програми боротьби з ВІЛ/Снідом (МШС) для Африки — першої програми такого роду. Програма МШС передбачає швидке й гнучке фінансування

розроблених країнами конкретних проектів боротьби з ВІЛ/Снідом на умовах Міжнародної асоціації розвитку — установи Банку, що надає кредити на пільгових умовах. Багатобічна підтримка програм скорочення бідності. У Доповіді Банку про світовий розвиток за 2000/2001 рік основними умовами скорочення бідності у всіх її проявах були названі розширення прав і можливостей і підвищення захищеності населення. У цьому зв'язку, наданий Банком обсяг кредитування на боротьбу з інфекційними захворюваннями досяг 608 млн дол. США, що у два рази перевищує середньорічні обсяги кредитування за останні чотири роки. Надавана Банком допомога в галузі освіти направляється в першу чергу на забезпечення доступності, високого якості й рівних можливостей у його одержанні. Діяльність Банку по забезпеченню більше чистого й здорового навколишнього середовища зажадала проведення по усьому світі великих консультацій для збору інформації, необхідної для розробки екологічної стратегії. Швидко, що розвивається напрямком, діяльності Банку є надання допомоги країнам в області вдосконалювання законодавства й судової системи, причому діяльність Банку крім реформування конкретних аспектів законодавства в цей час охоплює правове утворення населення, реалізацію програм боротьби з корупцією в судових органах, створення механізмів дозволу споровши з використанням місцевих традицій і правову допомогу незаможним жінкам.

Підвищення ефективності діяльності в області розвитку. За останні п'ять років число проектів у портфелі Банку, реалізація яких вважається під погрозою зриву, було скорочено вдвічі й у цей час перебуває на самою низкою за багато років оцінці. Значно підвищилася також якість оцінки проектів і нагляду і їхнім виконанням; аналогічна тенденція спостерігається й відносно послуг, не пов'язаних із кредитуванням.

Найважливішими коштами рішення вартих перед Банком завдань є ефективні стратегії скорочення бідності й кредитування на меті боротьби з бідністю. Найбільш пріоритетними завданнями, установлюваними в рамках здійснюваних Банком програм, є забезпечення стійкого соціального

розвитку, розвиток людського потенціалу й підвищення ефективності керування економікою, причому усе більше уваги приділяється залученню різних верств населення до рішення завдань розвитку, удосконалюванню керування й інституціональному будівництву.

Банк також надає допомогу країнам у зміцненні й підтримці основних умов, які необхідні для залучення приватних інвестицій і підтримки їх на належному рівні. Опираючись на сприяння Банку у вигляді кредитування й консультацій, уряду проводять всебічне реформування економіки своїх країн і зміцнюють банківську систему. Вони інвестують кошти в розвиток людських ресурсів, в інфраструктуру й охорону навколишнього середовища, що підсилює привабливість країни для приватних інвесторів і підвищує ефективність капіталовкладень.

Сфера діяльності Банку набагато ширша, ніж його позикові операції. Оскільки рішення стосовно позик Банку значною мірою залежать від економічного становища, в якому перебуває країна, Банк детально вивчає економіку кожної країни, що одержує позику, і потреби секторів, на які спрямовуються інвестиційні або регулюючі позики. Подібний аналіз створює простір для формування належної довгострокової стратегії допомоги розвитку економіки у цілому та її провідних галузей. Поступовий розвиток МБРР і АМР відбувався впродовж багатьох років. Із 34 найбільш розвинутих країн, що отримували позики АМР з самого початку, близько 25 країн добилися успіхів, достатніх, аби не потребувати грошей АМР, вивільнивши ці гроші для потреб інших країн. Тоді ж вони приєдналися до Банку в іншому статусі. Понад близько 20 країн, котрі колись одержували позики МБРР, нині більше цього не потребують. Яскравим прикладом є Японія. Впродовж 14 років вона отримувала позики МБРР. Нині МБРР позичає гроші в Японії.

Близько 75% позик Банку спрямовано на специфічні проекти - спорудження доріг, дамб, електростанцій, агропромисловий сектор та індустрія. Коли на початку 80-х років відбувався спад світової економіки,

Банк збільшив обсяги своїх позикових операцій, включивши структурно- та секторо-регулюючі позики. Вони надавалися країнам, що розвиваються, для реформування економічної політики і структур в умовах серйозного платіжного дисбалансу, що загрожувало розвитку. Головна мета структурно-регулюючих позик - сприяння реорганізації економік країн, що розвиваються, аби створити найліпші підвалини для економічного розвитку на гідному на період від трьох до п'яти років. Позики спрямовуються на програми запобігання економічній кризі шляхом економічних реформ та змін інвестиційних пріоритетів. Так звані "політично спрямовані позики" є важливим інструментом, за допомогою якого Банк стимулює економічне зростання у країнах із великими боргами - особливо в Латинській Америці та Африці Сахарського регіону. Ці позики нерідко становлять собою соціально болісні, однак далекоглядні програми економічного регулювання.

Світовий банк допомагав Україні перейти до ринкової економіки, відколи Україна приєдналась до цієї інституції 1992 року. Він допоміг їй перевести в грошову форму операції державного бюджету, ліквідувати бартерні платежі і покращити загальну фінансову і платіжну дисципліну. Банк також допоміг країні поступово розформувати колгоспи, обмежити державну власність на землю і законодавчо захистити права на власність. Банк відіграв важливу роль у поглибленні реформи банківського і фінансового секторів і поліпшенні підприємницького середовища.

Світовий банк співпрацює в сфері підвищення міжнародної конкурентоспроможності України, фінансуючи заходи на покращення такої ключової інфраструктури як енергетика і транспорт, надаючи консультації з питань політики, спрямованої на поліпшення в Україні ділового клімату, сприяння інноваціям та впровадженню нових технологій і забезпечення достатньої пропозиції кваліфікованої робочої сили. Банк продовжує підтримувати державний сектор України для більш ефективного і прозорого використання бюджетних ресурсів з одночасним покращенням послуг для українських громадян. Використовуючи допомогу Банку, місцеві відділи

соціального забезпечення в регіонах, охоплених відповідними експериментальними проектами, підвищили свою ефективність на більш як 150 відсотків, в результаті чого пенсіонери та інші громадяни витрачають при зверненні в установи соціального забезпечення лише третину того часу, який потрібен для обслуговування відвідувачів у типових місцевих відділах соціального забезпечення. До того ж, для удосконалення управління, Світовий банк заохочує до участі організації громадянського суспільства і допомагає створити умови, за яких окремі групи громадян могли б висловити свої вимоги щодо покращення послуг та роботи органів управління, в тому числі у сфері охорони здоров'я, комунально-житлових послуг, покращення довкілля. Ці програми знайшли втілення в Стратегії партнерства для України на період 2008-11 років, яка була затверджена Радою виконавчих директорів Світового банку у грудні 2007 року.

1.2 Система та економіка – правове поле діяльності групи Світового банку

Група Світового (Всесвітнього) банку є спеціалізованим фінансовим інститутом ООН. Очолювані єдиним керівництвом, кожний із зазначених інститутів самостійно, за рахунок наявних у нього коштів і на своїх умовах здійснює фінансування інвестиційних проектів і сприяє здійсненню в ряді країн програм економічного розвитку. За діяльність кожної структури підпорядкована загальним цілям і стратегії Групи.

Міжнародний банк реконструкції та розвитку, більш відомий як Світовий банк, є головним у Групі. Він був створений в 1944 р з метою надання допомоги у відновленні і розвитку економіки західноєвропейських країн, підірваної Другою світовою війною. З середини 1950-х рр., Після того як було покращено становище в цих країнах, основна увага МБРР було переключено на сприяння економічному розвитку держав, що звільнилися від колоніальної залежності. Світовий банк як спеціалізований інститут ООН надає країнам, що розвиваються фінансову допомогу, виступає в ролі

радника при розробці програм їх економічного розвитку, координує дії промислово розвинених країн і різних міжнародних економічних організацій, які надають технічне сприяння цим державам.

Вищим органом МБРР є Рада керуючих, що складається з представників усіх країн - членів банку, призначуваних відповідними урядами на п'ятирічний термін. Збирається на сесії один раз на рік спільно з МВФ. Членами МБРР можуть бути країни, які вступили до МВФ, оскільки вони зобов'язані проводити валютно-фінансову політику, відповідну статутом цього Фонду. Членами МБРР є майже всі країни, проте завдяки системі розподілу голосів провідну роль в Банку грає група з 10 найбільш розвинених країн на чолі з США.

Рішення в Раді керуючих приймаються простою більшістю голосів.

Кожна країна має 250 голосів, незалежно від частки в капіталі. До цієї кількості додається один голос за кожну акцію в 100 тис. СДР в капіталі МБРР. У результаті на групу з 10 провідних країн припадає понад 60% всіх голосів. Для прийняття найбільш важливих рішень потрібна кваліфікована більшість (85%) голосів, а тому США, що мають більше 17% голосів, мають право вето по всіх найважливіших питань. Навіть такі великі країни, як Китай та Індія, що мають по 3% голосів, Росія (1,8%) і Україна (0,8%) не можуть надавати серйозного впливу на прийняття рішень.

Поточною діяльністю керує директорат, що складається з 22 директорів-виконавців. З них сім (представляють США, Англію, Францію, ФРН, Індію, КНР і Росію) призначаються, а інші обираються членами банку.

Директорат очолюється президентом банку. Їм за традицією повинен бути американець.

Статутний капітал МБРР утворюється шляхом підписки країн-членів на його акції. Спочатку капітал становив 10 млрд дол., Але надалі у зв'язку з

необхідністю розширення кредитної діяльності банку потурбувалися його неодноразово збільшувати (оплачена частина становить приблизно 7%, а решта може бути затребуване при необхідності).

Для поповнення своїх ресурсів МБРР виступає як позичальник на світовому фінансовому ринку, розміщуючи на ньому в окремі роки облігаційних позик на суму більше 10 млрд дол. Оскільки МБРР має високу репутацію, а облігації приносять солідний дохід (близько 7% річних), приватні банки та інші кредитно-фінансові інститути охоче вкладають вільні капітали в облігації МБРР.

Кредитні операції МБРР відповідають інтересам приватного капіталу, який за посередництвом банку здійснює активну інвестиційну діяльність, зокрема в країнах, що розвиваються. Міжнародний банк реконструкції та розвитку надає кредити на схвалені ним проекти, причому отримання цих кредитів обумовлюється виконанням позичальником ряду рекомендацій банку як економічного, так і соціального порядку. Загальна сума кредитів, наданих банком за більш ніж 50 років його діяльності, перевищила 250 млрд дол. Міжнародний банк реконструкції та розвитку надає кредити платоспроможним позичальникам і виключно на високорентабельні проекти.

Одержувачами кредитів можуть бути уряди країн - членів банку, а також приватні фірми і організації, що мають гарантію уряду або центрального банку. Кредити МБРР - довгострокові, надаються на 15-20 років з пільговим періодом п'ять років. Споруджуються за участю МБРР об'єкти покриваються його кредитами не більше ніж на 30% їх вартості. По видаваних кредитах МБРР стягує в середньому на 0,5% більше, ніж сам банк платить по залучаються засобам, а оскільки ставки світового фінансового ринку досить високі, то і кредити байка стають дуже дорогими, а тому недоступними для багатьох країн, що розвиваються.

Галузеве використання виділених МБРР кредитів (на електрифікацію - 20%, розвиток транспорту - 15%, сільське господарство і рибальство - більше 20%, а на промисловість трохи більше 5%) свідчить про те, що банк переважно увагу приділяє використанню природних багатств країн, що розвиваються, зокрема, видобутку рідкого палива, мінеральної сировини та іншої продукції, якої потребують економічно розвинені країни.

У кредитній діяльності МБРР на початку 1980-х рр. відбулися значні зміни: якщо раніше банк надавав тільки цільові кредити на якісь конкретні об'єкти виробничого характеру, то з цього часу, як і МВФ, МБРР став виділяти кошти на здійснення програм структурної перебудови та на врегулювання загострилися валютно-фінансових проблем країн. Зокрема, у зв'язку з вибухнула в 1997 р валютно-фінансовою кризою в країнах Південно-Східної Азії в рамках міжнародних програм екстреної допомоги МБРР виділив багатомільярдні доларові кредити Південній Кореї, Таїланду, Індонезії, Малайзії та іншим країнам регіону.

Частка зазначених нецільових кредитів у всьому обсязі виділяються банком коштів зростає: якщо на початку 1980-х рр. на них припадало 10-12%, то в 1990-х рр. вони складають вже більше 25%. Одержувачами цих кредитів є як країни, що розвиваються, так і східно-європейські держави і республіки колишнього СРСР.

Росія вступила в МБРР в 1992 р Згідно з підписаним в 1992 р угодою Росії були надані кредити на загальну суму 803 млн. дол, (на структурну перебудову - 600 млн, на охорону здоров'я - 100 млн, на розвиток транспорту та вугільної промисловості - по 50 млн. дол.). Для здійснення проекту "Міський громадський транспорт" в 1995 р Росія отримала довгостроковий кредит на 329 млн .дол. У 1997 р Рада директорів МБРР прийняв рішення про виділення Росії нових кредитів на суму понад 820 млн. дол., з яких 620 млн.

дол, на структурну перебудову і 71 млн .дол, на розвиток системи освіти та охорони здоров'я.

У зв'язку з тим що ресурси МБРР (Світового банку) виявилися недостатніми для задоволення зрослих потреб країн в кредитах, а також внаслідок того, що для багатьох з них вони були занадто дорогими, на додаток до МБРР на правах дочірніх організацій були створені Міжнародна фінансова корпорація (1956) і Міжнародна асоціація розвитку (1960).

Міжнародна фінансова корпорація була створена з метою мобілізації національного та іноземного капіталу для розвитку приватного сектора в країнах, що розвиваються. Вона кредитує також державні підприємства, що працюють як самостійні акціонерні компанії. Кредити спрямовуються на реалізацію високорентабельних проектів у країнах, що розвиваються (в найбільш розвинених з них), що пов'язано з високою вартістю кредитів. Терміни кредитів МФК - від 5 до 15 років; стягується відсоток - на рівні ставок аналогічних кредитів на світовому ринку позичкових капіталів; погашення здійснюється в тій же валюті, в якій він був наданий; кредити покривають, як правило, не більше 25% вартості споруджуваного об'єкта. По кредитах МФК не потрібно, як у Світовому банку, надання позичальниками урядової гарантії. Кредити, надані МФК, доповнюють приватні інвестиції (не конкурують з ними), що полегшує приплив вітчизняного та іноземного капіталу в приватний сектор.

Капітал МФК утворений з внесків країн-членів. Найбільші внески зробили США (головний ініціатор створення МФК), Англія, Франція та інші розвинені країни. Крім того, МФК розпоряджається поруч фондів, створених для здійснення окремих інвестиційних проектів. За роки своєї діяльності корпорація надала кредитів на загальну суму 11 млрд дол, для фінансування більше 1000 інвестиційних проектів у 100 державах, що розвиваються. У 1993 р в МФК вступила Росія (її внесок 81300000 дол.). Корпорація надала

Росії ряд кредитів на розвиток малих і середніх підприємств, що функціонують в приватному секторі.

Міжнародна асоціація розвитку була створена для надання допомоги найбіднішим країнам на привілейованих умовах. Вона надає країнам - членам асоціації безпроцентні кредити, стягуючи лише комісію на покриття адміністративних витрат (менше 1%). Погашення може проводитися в будь-якій валюті. Від позичальника коштів вимагається надання урядової гарантії. Одержувачами кредитів від МАР в першу чергу є найбільш бідні країни, що мають валовий національний продукт на душу населення не більше 650 дол, на рік (таких країн близько 40).

Ресурси МАР утворюються за рахунок добровільних внесків країн - членів асоціації (донорів), насамперед США та інших розвинених країн. Ресурси МАР періодично поповнюються (в 1994-1996 р на 18 млрд. дол.), Проте асоціація постійно відчуває занепокоєння у зв'язку з швидко зростаючим попитом на пільгові кредити.

Кредити МАР головним чином використовуються на розвиток інфраструктури, як економічної, так і соціальної. Особливу увагу в останні роки приділяється розвитку сільського господарства країн, що розвиваються. Надані МАР та іншими міжнародними інститутами кошти покликані допомогти цим країнам вирішити найважливішу для них проблему: за рахунок інтенсифікації їх сільськогосподарського виробництва домогтися самозабезпечення населення основними продуктами харчування.

Міжнародне агентство по гарантіях інвестицій (БАГІ) розпочало свою діяльність в 1988 р Його завдання - сприяти розміщенню міжнародних інвестицій і надавати гарантії іноземним інвесторам від некомерційних ризиків. Капітал БАГІ, рівний 1 млрд. дол., Утворений за рахунок внесків 107 країн-членів (у тому числі і Росії), виходячи з квот в МБРР.

Статутний капітал Всесвітнього банку, що утворюється шляхом підписання країн-членів на його акції спочатку не перевищував 10 млрд доларів США. Переорієнтація діяльності Банку на регіони країн, що розвиваються, змусила керівництво постійно збільшувати його кредитні ресурси. У результаті підписний капітал до середини 90-х рр. становив 165 млрд доларів США.

Таким чином, сьогодні Всесвітній банк за своїм акціонерним капіталом перетворився на найбільший банк світу. Незважаючи на різке збільшення капіталу Банку в 80-ті рр., сплачена частина знизилася до 7 % суми акцій Банку, що розподіляються серед країн-членів. Решта частини підписки може бути затребувана Банком лише у разі відсутності у нього ресурсів для термінового погашення своїх зобов'язань.

Саме ця (більша) частина і є тим гарантійним фондом, під який ВБ запозичує значні засоби, перш за все, на світовому фінансовому ринку, випускаючи облігаційні позики для розширення своїх кредитних операцій. У такий спосіб Банк сприяє експорту капіталу з промислово розвинених країн в ті, що розвиваються, виконуючи роль посередника між ними і забезпечуючи приватних інвесторів подвійною гарантією - самого ВБ і урядів країн-членів. Тому приватні банки та інші кредитно-фінансові інститути охоче вкладають вільні капітали в облігації Банку, заборгованість за якими до середини 90-х рр. становила 92 млрд доларів США. Отримуючи за цими висококотирувальними облігаціями значний дохід (у середньому близько 7 % річних), інвестори звільнені від ризиків.

В останні роки Банк виступає в ролі найбільшого позичальника на світовому фінансовому ринку, отримавши серед міждержавних інвестиційних банків найбільшу питому вагу в сумі облігаційних позичок. Так, з кінця 70-х рр. ВБ випускає облігації в середньому на 5 млрд. доларів США щорічно, а в 90-х рр. ця емісія досягла рекордної суми в 12,7 млрд.

доларів США (з 7 % річних). Тим самим Банк підтримує відносно високий рівень позикового відсотка, що відповідає інтересам приватних інвесторів, що шукають найбільш вигідні умови збільшення своїх капіталів. Отже, ВБ з початку своєї діяльності мав помітний вплив на міжнародний рух довгострокових капіталів. Саме через нього приватний капітал США, а пізніше й інших промислово розвинених країн широким потоком попрямував у країни Азії, Африки і Латинської Америки, що сприяло відновленню експорту капіталу, перерваного світовою економічною кризою 1929-1933 рр. і Другою світовою війною.

Акціонерний капітал розподілений за відповідною формулою на основі квот країн-членів МВФ, а голоси країн-членів розподілені пропорційно кількості акцій, що належать ним. Сьогодні найбільша частка голосів належить США (17,07 %), за якими слідує Японія (7,09 %); Німеччина (5,48 %); Франція (5,26 %) і Великобританія (5,26 %).

У момент створення Всесвітнього банку він був однією організацією - Міжнародним банком реконструкції і розвитку (далі - МБРР). У подальші роки у Банку з'явилися й інші підрозділи. У 1956р. була створена Міжнародна фінансова корпорація (далі - МФК) для сприяння зростанню приватного сектору країн, що розвиваються, шляхом надання консультацій цим країнам і здійснення в них капіталовкладень без урядових гарантій. У 1960 р. була створена Міжнародна асоціація розвитку (далі - МАР), якій було доручено надання допомоги бідним країнам світу на пільгових умовах. У 1988 р. було організовано Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (далі - БАТІ) для сприяння іноземним інвестиціям у країнах, що розвиваються, шляхом страхування інвесторів від політичних ризиків .

Ці підрозділи були створені з різною метою і кожний має власний статут і власних членів. Президент МБРР одночасно є президентом кожного підрозділу, і одна і та ж Рада виконавчих директорів управляє діяльністю

МБРР, МФК і МАР. У БАТІ є власна Рада директорів, більшість членів якого входять до складу Ради виконавчих директорів МБРР.

У групу ВБ входять також ще дві організації:

- Міжнародний центр з урегулювання інвестиційних конфліктів (далі - МЦУІК), створений у 1966р., з функціями радника і арбітра в конфліктах, які можуть виникати між державами, його членами та іноземними інвесторами, які вклали капітали в економіку цих держав;

- Спеціальний фонд допомоги для Південної Африки, утворений у 1985 р., у розпорядження якого були передані спеціальні засоби на надання надзвичайної допомоги бідним африканським країнам, що почали реалізацію програм структурних реформ.

МБРР, МАР, МФК і БАТІ спільно утворюють групу Всесвітнього банку.

1.3 Функції та банківські операції Світового банку.

Прийнято вважати, що МБРР є головною складовою Світового банку (СБ), до складу якого поряд із Міжнародним банком реконструкції та розвитку входять: Міжнародна асоціація розвитку (МАР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК); Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (БАГІ) та Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС).

В економічній літературі, особливо періодичній та популярній, часто не проводять чіткої межі між Світовим банком, з одного боку, і Міжнародним валютним фондом, з іншого, оскільки є ціла низка зовнішніх подібностей цих організацій. Насправді Світовий банк і Міжнародний валютний фонд — це юридично самостійні міжнародні фінансово-кредитні установи з відмінними функціями, хоча вони й виникли практично водночас.

Так, Міжнародний валютний фонд головним чином здійснює контроль за функціонуванням міжнародної валютної системи, валютною політикою і валютними курсами країн — членів МВФ, за дотриманням ними певного кодексу поведінки в міжнародних валютних відносинах, включаючи надання допомоги тим чи іншим країнам у вигляді короткострокових кредитів у разі виникнення труднощів, пов'язаних зі станом платіжного балансу.

Головним завданням Світового банку є сприяння сталому економічному зростанню, яке веде до скорочення бідності в країнах, що розвиваються, шляхом надання допомоги у зростанні виробництва через довгострокове фінансування проектів і програм розвитку.

Якщо Міжнародний валютний фонд може надавати позики будь-якій із країн — членів МВФ, яка відчуває нестачу іноземної валюти для покриття короткочасних фінансових зобов'язань кредиторам в інших країнах, то Світовий банк надає такі позики переважно бідним країнам.

Слід зауважити, що протягом останніх двох десятиліть МВФ також орієнтується переважно на країни, що розвиваються, що підтверджують дані про розподіл кредитів МВФ. У 1947—1976 рр. у промислово розвинутих країн кредит становив 60,6 %, у тих, що розвиваються, — 39,4; у 1977—1991 рр. — відповідно 39,4 і 92,1 %.

МБРР на початку своєї діяльності був призначений згідно з його Статутом для надання потерпілим від війни країнам довгострокових кредитів для відбудови їх економіки, а також для гарантування приватних інвестицій за кордоном.

Нині Банк надає технічну та фінансову допомогу більш ніж 100 країнам світу, які є членами Міжнародного валютного фонду. Основна маса кредитів спрямовується на розвиток виробничої інфраструктури та сільського господарства — галузей відносно малорентабельних, з високим строком

окупності й витрат, куди не досить охоче вкладає свої кошти приватний капітал. Як пріоритетні МБРР фінансує державні програми в галузі енергетики, імпорту обладнання для розвитку гірничої промисловості, інвестування проектів для будівництва нафто- і газопроводів, модернізацію підприємств тощо. Сьогодні налічується 180 держав — членів МБРР.

Позики МБРР надаються, як правило, на термін 15—20 років і мають п'ятирічний пільговий період. Вони надаються країнам, які продемонстрували певне економічне зростання та соціальний прогрес. Кожна позика надається уряду чи під його гарантії зацікавленій країні. Відсоткова ставка позик змінюється кожні шість місяців і орієнтується на рівень відсоткових ставок міжнародних ринків позикового капіталу. Поточна відсоткова ставка становить 7,6 %. Ці відсоткові ставки залежать від наявних у Банку коштів, які надходять від продажу облігацій МБРР на світових ринках капіталу, від нерозподіленого прибутку, погашення раніше наданих позик та додаткових пожертвувань економічно розвинутих країн.

Рішення про надання кредиту приймаються Банком на основі експертних оцінок МВФ та попередніх оцінок ефективності проекту, що здійснюється експертною комісією МБРР, причому технічна допомога (експертиза) входить до умов надання кредитів. Обумовлюються також необхідність надання допомоги, типи тих чи інших проектів, потреба у фінансуванні тощо. У розробці та здійсненні проектів Банку беруть участь близько 7 тис. фахівців із більш як 100 країн світу з досвідом роботи в різних галузях економіки. Щороку МБРР дає згоду на фінансування понад 100 проектів та програм, загальна вартість яких перевищує 15 млрд. дол. США.

Вступ України до Міжнародного валютного фонду забезпечив їй членство в МБРР (квота — 10 678 акцій на загальну суму близько 5 млрд. дол. США), що дає можливість нашій державі залучати іноземні інвестиції для

вирішення таких актуальних проблем, як стабілізація економіки, її структурна перебудова, інтеграція України у світове господарство.

Першою позикою, наданою нашій країні після її вступу до цієї кредитно-фінансової організації, була позика у розмірі 2 7 млн. дол. на підтримку програми реформ. Ця позика надавалася Україні строком на 17 років, причому протягом перших п'яти років Україна сплачувала тільки стандартну плаваючу відсоткову ставку, яка становить 7,43 %. За проектом позики залучалися також значні кошти на умовах гарантів інших фінансових організацій, загальним обсягом близько 17 млн. дол.

Координатором проекту є Кабінет Міністрів України, а провідною організацією, що здійснює фінансування, — МБРР. Україна отримує експертно-консультаційні послуги, допомогу в підготовці та навчанні фахівців, необхідне обладнання для впровадження реформи у трьох пріоритетних галузях, визначених урядом. Це — сприяння розвитку приватного сектору, включаючи приватизацію державних підприємств, створення приватної банківської системи, управління державними фінансами. Частина коштів уже ефективно використано для підготовки і проведення аукціонів та приватизації великої кількості державних підприємств у Харкові.

У грудні 1994 р. Україна отримала реабілітаційну позику Світового банку в розмірі 500 млн. дол. США (перший транш — 100 млн. дол. — використаний на сплату боргів за газ Туркменистану).

Іntenсивно проводиться розробка інших проектів: телекомунікаційного (30 млн. дол.), транзиту газу (250 млн. дол.), поліпшення ефективності паливно-енергетичного сектору економіки України, чотирьох сільськогосподарських проектів, проектів із соціального забезпечення реформ підприємств, розвитку експорту та ін.

Уже досягнуто попередньої угоди про виділення Україні Світовим банком позики, призначеної для реструктуризації вугільної промисловості в загальній сумі майбутнього кредиту в розмірі 300— 400 млн. дол. Передбачається, що кошти буде виділено на 17 років з відстрочкою погашення боргу протягом 5 років під 7,52 % річних. Реструктуризацію галузі планується здійснити в три етапи. На першому намічено закрити три збиткові шахти, на другому — 22. Третій етап передбачає санацію шахт з низькими виробничо-технічними показниками.

У травні 1998 р. Світовий банк затвердив позику Україні в розмірі 200 млн. дол. США на впровадження проекту реабілітації та розширення централізованого теплопостачання Києва. Позика була надана терміном на 20 років, включаючи п'ятирічний пільговий період.

Загалом за останні роки Україна одержала від Світового банку понад 1,5 млрд. дол. США. Сьогодні в кредитному портфелі Представництва Світового банку в Україні — близько 40 проектів, які перебувають у стадіях розробки та впровадження, іноді у співпраці з іншими багатосторонніми агентствами та донорами.

Міжнародну асоціацію розвитку (МАР) було створено як філію МБРР у 1960 р. з метою зберегти вплив розвинутих західних держав на країни, що розвиваються. МАР надавала безвідсотковий кредит на строк до 50 років (з 1986 р. строк надання кредитів скорочено до 40 років для найменш розвинутих країн та до 35 років — для інших країн "третього світу"). Погашення кредитів починається з 11-го року після початку їх використання. Кредити надаються урядам та приватним організаціям країн, що розвиваються, без відсотків.

Кредити МАР призначені для найбільш і найменш платоспроможних країн і виділяються з урахуванням розмірів їх території, річного доходу на душу населення, ступеня ефективності економічної

політики. Тільки країни з річним доходом на душу населення, що становить менше ніж 1305 дол. США, можуть користуватися позиками МАР. Більшість кредитів МАР надає країнам з розмірами річного доходу на душу населення 800 дол. США або меншими.

Кожний фінансований МАР проект підлягає обов'язковій політико-економічній експертизі з метою найефективнішого використання фінансової допомоги. Кредити надаються в національній валюті держави чи її території.

У рамках програми спеціальної допомоги здійснюється підтримка країн, розташованих на південь від Сахари, з низькими доходами і високими боргами.

Членами МАР сьогодні є 160 країн світу.

Міжнародна фінансова корпорація (МФК) була створена в 1959 р. з ініціативи США. її мета — заохочування розвитку приватних підприємств у країнах, що розвиваються. МФК надає кредити високорентабельним приватним підприємствам без гарантії уряду на строк від 5 до 15 років з умовою, що частину акцій компанії-позичальники продають МФК. Рівень відсоткових ставок відповідає діючим на міжнародних фінансових ринках.

Статутний капітал МФК створено з внесків країн-членів. Розмір внесків пропорційний частці їхніх внесків до МБРР. У МФК беруть участь тільки члени МБРР. Свою діяльність МФК здійснює в таких основних напрямках:

- інвестування приватного сектору (головним чином країн, що розвиваються);
- надання комплексних консультаційних послуг урядам і підприємствам у здійсненні приватизації;

- формування ринку капіталів у країнах з перехідною економікою.

Сьогодні до складу МФК входить 174 країни. У 1993 р. до МФК приєдналась Україна, що створило можливості одержання нашою країною прямих інвестицій у приватний сектор економіки, фінансування проектів приватних компаній тощо. Експерти МФК вивчали можливості та потенційні механізми реалізації програм приватизації в Україні, взяли участь в організації першого аукціону з продажу малих підприємств у Львові, орендного підприємства в Одесі.

З листопада 1994 р. МФК реалізує в Україні проект підтримки приватного підприємництва, який передбачає з одного боку, консультування центральних органів влади з питань формування політики розвитку малого та середнього бізнесу, а з іншого — створення для конкретної допомоги підприємцям-початківцям спеціальних бізнес-центрів, які вже функціонують у Луганську, Маріуполі, Хмельницькому, Черкасах, Дніпропетровську, Сумах та Вінниці.

Поряд з іншими успішно реалізується і досить важливий для майбутнього України проект МФК "Масова приватизація та післяприватизаційний розвиток України".

У 1988 р. країни — члени Світового банку створили Багатостороннє агентство з гарантій інвестицій (БАТІ), яке страхує капіталовкладення від втрат, зумовлених некомерційними ризиками. До його складу сьогодні входить 149 країн.

БАТІ доповнює діяльність інших міжнародних страхувальників і пропонує чотири основних типи гарантій: неконвертованість валюти, експропріація, війна і громадянські заворушення, порушення умов контрактів.

Неконвертованість валюти — захист від втрат, які виникли у зв'язку з неможливістю конвертувати місцеву валюту в іноземну для її переказу за межі країни перебування.

Експропріація — захист від втрат, викликаних діями уряду країни перебування у зв'язку з обмеженням або ліквідацією права власності чи контролю над нею, а також права на застраховані інвестиції.

Війна і громадянські заворушення — захист від збитків, викликаних воєнними діями або громадянськими заворушеннями, які призвели до руйнування чи завдання шкоди матеріальним активам підприємства або до створення перешкод для його діяльності.

Порушення умов контрактів — це відмова від зобов'язань за контрактом з одержувачем гарантій, або його порушення з боку уряду країни перебування, коли одержувач гарантій не має можливості звернутися до суду чи арбітражного суду для розгляду позову про відмову від контракту або порушення його умов; рішення суду не приймається в розумні терміни; таке рішення не можна виконати.

Україна вступила до Багатостороннього агентства з гарантій інвестицій у липні 1994 р., підписавши Конвенцію цієї організації. БАГІ в Україні співпрацює з Державною кредитно-інвестиційною компанією, опікуючись фондом передекспертних гарантій для заохочення інвестицій в агропромисловий комплекс.

Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних суперечок (МЦВІС) заснований у 1966 р. і призначений для сприяння зростанню потоків міжнародних інвестицій шляхом надання послуг з арбітражного розгляду і врегулювання суперечок між урядами та іноземними інвесторами; надання консультативних послуг; проведення наукових

досліджень; надання інформації про інвестиційне законодавство. Послугами МЦВІС сьогодні користуються 119 країн — членів цієї організації.

Основним мотивом вступу країн до МВФ і Світового банку є можливість одержати зовнішні кредити та позики на більш сприятливих умовах порівняно з тими, що діють на міжнародних валютних ринках як додаткові важливі валютні ресурси для врегулювання своєї заборгованості, для забезпечення рівноваги платіжного балансу. Крім того, названі країни можуть брати участь у конкурсних проектах зі спорудження різних об'єктів у інших країнах, що також відкриває додаткові можливості.

Членство в цих організаціях накладає на їх учасників певні зобов'язання: вони повинні ставити до відома ці організації про вибраний країною правовий режим курсу національної валюти та про всі зміни в ньому; уникати маніпулювань валютними курсами або міжнародною валютною системою для врегулювання свого платіжного балансу й одержання несправедливих переваг над іншими країн а ми-членами; прагнути до скасування валютних обмежень та не запроваджувати нові; створювати умови для запровадження конвертованості національної валюти; в будь-який час країни повинні бути готовими надати повну інформацію про стан своєї економіки з низки показників.

Завдяки активній співпраці з МВФ та СБ Україна одержала від них за останні роки 4,2 млрд. дол. США (від МВФ — 2,7 млрд., від СБ — 1,5 млрд. дол. США).

Специфічною міжнародною валютно-фінансовою організацією є заснований у 1930 р. Банк міжнародних розрахунків (БМР) із головною конторою в місті Базелі (Швейцарія). Він був створений як акціонерне товариство центральними банками Бельгії, Великої Британії, Німеччини, Італії, Франції, Японії та групою банків США. Статутний капітал БМР формується за рахунок продажу акцій центральним банкам країн-учасниць та

на відкритому валютному ринку. Одночасно він, згідно з Гаазькою угодою, був заснований як міжнародна організація, діяльність якої регулюється міжнародним правом і яка користується привілеями та імунітетами, необхідними для виконання своїх функцій. Банк не є об'єктом швейцарського законодавства про компанії. Фактично Банк міжнародних розрахунків має статус міжнародного банку, який координує дії національних центральних банків.

Головним завданням БМР із часу його заснування було полегшення розрахунків за репатріаційними платежами Німеччини та воєнними боргами. До його функцій входило також сприяння співробітництву центральних банків і розрахунків між ними.

Членами БМР є 41 держава Європи, Азії, Америки та ПАР. Згідно зі Статутом, на Банк міжнародних розрахунків покладено дві основні функції: сприяти співробітництву між Центральними банками (ЦБ) та забезпечувати сприятливі умови для міжнародних фінансових операцій, діючи як довірена особа або агент у проведенні міжнародних розрахунків своїх членів.

Основну функцію координатора центральних банків провідних розвинутих країн БМР успішно виконує і сьогодні. Він об'єднує центральні банки 41 країни, здійснює розрахунки між країнами — членами Економічного і валютного союзу, виконує функції депозитарію Європейського об'єднання вугілля і сталі (ЄОВС), здійснює операції за дорученням Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Банк регулює міжнародні розрахунки і розробляє нормативні документи з банківського нагляду за допомогою трьох комітетів, які працюють під егідою БМР і за підтримки його секретаріату:

- Базельського комітету з банківського нагляду, створеного в 1974 р. на основі угоди між центральними банками Групи десяти (Бельгія, Канада,

Франція, Італія, Німеччина, Японія, Нідерланди, Швеція, Велика Британія, США);

- Базельського комітету із систем платежів і розрахунків, який періодично збирається з 1989 р. під егідою БМР і здійснює нагляд за міжнародними розрахунками, узагальнює статистику і розробляє нові механізми міжнародних розрахунків;

- Постійного комітету з єрвалют — Комітету Групи десяти, який постійно функціонує з 1971 р. і дає рекомендації щодо удосконалення банківського регулювання ринку єрвалют.

Отже, Банк міжнародних розрахунків активно сприяє міжнародному регулюванню валютно-кредитних відносин. Банк виконує такі операції:

- купівлю-продаж і зберігання золота;
- депозитно-позичкові операції з центральними банками;
- приймання урядових вкладів за особливими угодами;
- операції з валютою і цінними паперами (крім акцій);
- операції на світових ринках (валют, позик, цінних паперів, золота) як агент або кореспондент центральних банків;
- підписання угод із центральними банками з метою сприяння взаємним міжнародним розрахункам.

Головне джерело засобів БМР — короткострокові вклади (до трьох місяців) центральних банків в іноземній валюті або золоті.

Як розрахункова одиниця, в якій ведеться баланс БМР, до сьогодні застосовується золотий швейцарський франк. БМР — акціонерне комерційне підприємство з капіталом 1,5 млрд. золотих франків (сплачено 20%),

поділений на 600 тис. акцій. Банк виконує також операції на ринку євровалют, продає та обліковує першокласні короткострокові зобов'язання та надає технічну допомогу центральним банкам Східної Європи і республікам колишнього Радянського Союзу, деяким азіатським країнам та країнам Південної Америки.

Вищим органом БМР є Генеральні збори, які проводяться щороку в другий понеділок червня у складі голів ЦБ країн-членів і визначають політику організації. Виконавчим органом БМР, який керує поточною роботою Банку, є Рада директорів, що складається з голів ЦБ Бельгії, Франції, Німеччини, Італії, Великої Британії та США. Кожний з голів названих ЦБ призначає ще одного члена Ради зі своєї країни. Голови ЦБ Канади, Японії, Нідерландів, Швеції та Швейцарії є кооптованими членами. Рада директорів обирає голову ради з числа її членів і призначає президента БМР. З кінця Другої світової війни ці посади займає одна особа — голова ЦБ однієї з країн-членів.

Банк підтримує зв'язки з МВФ і групою Світового банку, має адміністративний пост у Тимчасовому комітеті МВФ. Діяльність БМР є конфіденційною.

Цікавою специфікою Банку є, з одного боку, суворі конфіденційність його діяльності, з іншого — той незаперечний факт, що протягом свого функціонування він перетворився на провідний інформаційно-дослідний центр аналізу найважливіших сучасних проблем розвитку міжнародних валютно-фінансових відносин. Його річні звіти — одне з найавторитетніших видань у фінансовому світі. Так, під егідою БМР працював так званий Комітет Кука (представник Банку Великої Британії), який опублікував досить оригінальні рекомендації відносно розрахунків коефіцієнта платоспроможності міжнародних банків. Цей коефіцієнт, розрахований як мінімальне співвідношення між власними коштами банку і його балансовими

та позабалансовими активами, на рівні 8 % прийняли провідні країни світу. Часто рекомендації БМР, підготовлені на базі консенсусу, у валютно-фінансовій сфері мають більше значення, ніж деякі міждержавні або наднаціональні рішення.

БМР відіграв велику роль в організації міжнародного валютного співробітництва, беручи участь у роботі органів Міжнародного валютного фонду та інших міжнародних та регіональних органах з питань функціонування світової валютної системи.

Банк міжнародних розрахунків — велика світова валютно-кредитна організація, як за кількістю учасників, так і за характером діяльності. Адже БМР — міжнародний банк центральних банків, агент і розпорядник у різних міжнародних валютно-розрахункових та фінансових операціях, центр економічних досліджень і форумів міжнародного валютно-кредитного співробітництва.

Розділ II Аналіз співробітництва України та Світового банку

2.1 Дослідження програм діяльностей міжнародного банку реконструкції та розвитку

До програм діяльностей МБРР належить фінансово кредитна діяльність. Спільне фінансування є одним із важливих напрямів діяльності Банку. З одного боку, за Статутом МБРР, у процесі реалізації широкого кола програм на рівні окремих країн, регіонів чи світу в цілому його ресурси мають доповнюватися інвестиціями з інших джерел [13]. Спільне фінансування набирає двох форм: паралельне фінансування і сумісне фінансування. За паралельного фінансування Банк разом з партнерами кожний окремо фінансують різні частини проекту. За сумісного фінансування загальні витрати на проект пропорційно розподіляються між партнерами.

Таблиця 2.1

**Фінансово – кредитна діяльність МБРР у 2013 – 2016 рр (млн. дол.
США)**

За рік	2013	2014	2015	2016
Доходи від надання позик	12675,2	11009,6	48953,6	404887,79
Страховий фонд від надання від збитків за позиками	1942	1800	3690	2656
Інвестиційний дохід	1500	1233	1684	1589
Витрати на залучення фінансування	6570	769	850	900
Чисті операційні витрати	5412	5212	9856	8597
Чистий дохід	21585	31284	40215	50600

Джерело: The World Bank Annual Report 2013, Annual Review and Summery Information

Найбільша частка спільного фінансування припадає на інвестиційні позики у сфері інфраструктури. Для таких довгострокових проектів МБРР намагається залучити максимально можливий обсяг приватного капіталу. Банк надає позичальникам часткові гарантії, аби полегшити їм доступ до ринків синдікованих банківських позик і міжнародних ринків цінних паперів. Отже, спільне фінансування є вигідним позичальникам, оскільки відкриває їм доступ до пільгових кредитів. Але вигоди мають і кредитори, насамперед приватні, оскільки таке фінансування дає їм додаткову гарантію своєчасного повернення боргу країною-позичальницею.

МБРР розширив підтримку гарантій для інвесторів, що виявляється у двох аспектах: по-перше, МБРР надає гарантії безпосередньо кредитору проекту; по-друге, він фінансує гарантійне покриття, надане державою (чи іншою стороною на запит держави), через позики державі[14,ст. 147].У першому - пряма гарантія, у другому - непряме фінансування гарантії.

Комбінація двох типів гарантій дає змогу МБРР надавати гарантійне покриття учасникам проектного фінансування різними шляхами.

Також МБРР здійснює спільне фінансування. Цей термін можна використовувати до кожної операції, за умовами якої кошти Банку поєднуються з будь-якими зовнішніми для країни-отримувача асигнуваннями з метою реалізації конкретних підтримуваних Банком проектів чи програм[15,ст.214].

Спільне фінансування є одним із найважливіших напрямів діяльності Банку за Статутом МБРР. Його ресурси завжди доповнювали інвестиції з інших джерел у процесах підтримки реалізації широкого кола програм на рівні країни, певного регіону чи в глобальних масштабах. Беручи участь у спільному фінансуванні проектів, МБРР має на меті:

- мобілізацію ресурсів для здійснення конкретних проектів за участю Банку;
- координацію фінансової підтримки програм країн - членів Банку і вибір пріоритетів інвестування на рівні проекту чи галузі;
- допомогу донорам у підвищенні ефективності їхньої взаємодії між собою, з Банком та клієнтами.

Відтоді, як Україна стала членом Світового банку в 1992 р., загальна сума зобов'язань Банку перед Україною на фінансування 40 проектів і програм становить понад 7 млрд. дол. США.

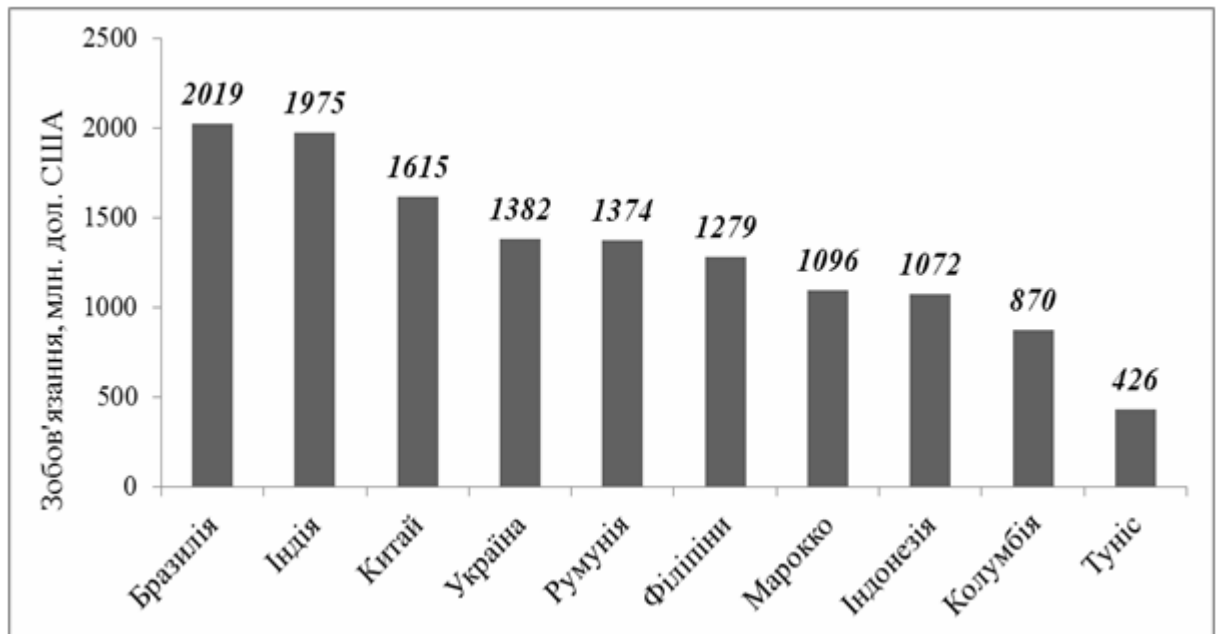

Рис. 2.1 Основні країни-позичальники МБРР у 2015 р.

Досліджуючи партнерство України з МБРР варто виокремити останню програму, розраховану на 2012-2016 рр. Допомогу МБРР буде сконцентровано на:

1. Поліпшення державних послуг та системи державних фінансів шляхом: відповідального і збалансованого фіскального управління; ефективного надання послуг у секторах охорони здоров'я і освіти та підвищення адресності державних видатків на соціальну допомогу; надання якісних комунальних послуг (водопостачання, водовідведення, теплопостачання)[16, ст.8]. Група Світового банку фінансуватиме проекти в інфраструктурі державного сектору та працюватиме над створенням вдосконалених механізмів моніторингу й над зміцненням урядування у наданні державних послуг; підтримуючи, водночас, активніший діалог між державою і громадянським суспільством у таких ключових сферах, як реформа системи охорони здоров'я, водопостачання і централізоване теплопостачання, а також державні закупівлі.

2. Поліпшення бізнес-клімату як для вітчизняних, так і закордонних інвесторів.

3. Поліпшення інфраструктури, що дасть змогу зменшити вартість ведення підприємницької діяльності. Формування відповідної стратегічної політики розвитку сільськогосподарського сектору для залучення до нього приватних інвестицій, що дасть Україні змогу скористатися вигодами від значного міжнародного попиту на харчові та сільськогосподарські продукти.

Визначальним у досягненні цих стратегічних результатів буде впровадження ефективного поточного портфеля проектів МБРР. Сформований кредитний портфель інвестиційних проектів складається з 8 проектів на загальну суму 1,91 млрд. дол. США, при цьому 54,8% з цих коштів досі не освоєно. Надалі докладатимуться зусилля до прискорення освоєння коштів і забезпечення високоякісних результатів усіх поточних інвестиційних проектів, які фінансує МБРР.

Таблиця 2.2

Кількість проектів та обсяги кредитування МБРР за 2009 – 2015 рр.

Роки	Кількість проектів	Обсяги кредитування млн.дол. США
2009	2	195,59
2010	3	500,0
2011	3	452
2012	2	160,5
2013	5	697,5
2014	2	900,0
2015	4	460,0

Джерело: The World Bank Annual Report 2015

На сьогодні в активній стадії впровадження перебувають 9 інвестиційних проектів, сума позик за якими становить 1300,35 млн. дол. США, та 3 системні на 153,51 млн. дол. США[17,ст.220].

Найбільша частина кредитних ресурсів була надана на проекти, які стосувалися управління фінансовим сектором (33 %). Важливими також були питання управління державним сектором, розвиток енергетики, гірничої справи та транспорт, на які припадало відповідно 19,19 і 18 % сукупного

кредитування. Домінування енергетичного сектору поступово зменшувалося, натомість великі ресурси були спрямовані на транспортну сферу. Банк також надавав кошти на міський розвиток, сектору освіти. Перший проект Банку у галузі освіти був затверджений у 2005 р. і стосувався покращання якості освіти, управління та використання ресурсів. Слід зазначити, що раніше успішність співпраці обумовлювалася лише системними позиками, грантами та дослідженнями, а інвестиційні позики були менш успішними, тоді як за прогнозами системні позики становитимуть у 2013 р. лише п'яту частину від суми всіх запозичень.

2.2 Стан реконструкції та розвитку та розвитку в Україні

Після приєднання України до МВФ, вона стала 167 членом Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Світовий банк допомагає українському уряду у плануванні та реалізації економічних реформ шляхом консультацій, участі у спільних економічних дослідженнях та надання позик для підтримки реформ. МБРР надає кредити лише надійним позичальникам та під проекти, які обіцяють економічну ефективність для країни[18,ст.123]. Політика МБРР полягає в тому, що Банк не реструктурує платежі стосовно позик, які надає і не несе збитки щодо них. Це забезпечується тим, що всі позики МБРР надаються під гарантії урядів країн-позичальників. Стосовно стану проектного портфеля МБРР в Україні, то за останні 15 років Банком було запропоновано Україні ресурсів на суму понад 6,9 млрд. доларів США (з яких вже використано 4,9 млрд. дол. США). Вагомим напрямом співпраці з Банком є підтримка реального сектору економіки, метою реалізації якої є впровадження пріоритетних інвестиційних проектів у сфері енергетики, енергозбереження, будівництва і реконструкції автошляхів та залізничних шляхів, розвитку муніципальної інфраструктури. Також, впроваджуються проекти МБРР, які сприяють підвищенню якості соціальних послуг, удосконаленню систем управління фінансами держави, державної статистики та податкової служби, а також розвитку села шляхом видачі державних актів

на право власності на землю. Разом з тим, перспективним напрямом співробітництва з Банком є впровадження кредитних ліній для підтримки виробництва експорто - орієнтованої продукції та енергозберігаючого обладнання і для модернізації виробництва з використанням енерго - ефективних технологій.

Порівняємо структуру портфеля проектів МБРР на стадії реалізації у 2011 та у 2015 роках .

Таблиця 2.3

Структура портфеля проектів МБРР за 2011 – 2015 рр.%

Напрямок використання	2011	2015	Відхилення
Розвиток державного сектору, %	24	9	-15
Агропромисловий сектор, %	13	6	-7
Муніципальна інфраструктура, %	3	10	7
Соціально-гуманітарний сектор, %	32	9	-23
Енергетичний сектор, %	11	26	15
Фінансування підприємств, %	17	11	-6
Транспорт, %	0	29	29

Таким чином, за досліджуваний період завдяки спільній роботі команд української сторони та Банку протягом останніх років вдалось переорієнтувати структуру проектного портфелю на підтримку реального сектору[19,ст.128]. За допомогою співпраці України з МБРР частка ресурсів у сфері розвитку енергетики зросла з 11 % до 26 %, муніципальної інфраструктури - з 3 % до 10 %, також реалізувався проект у транспортному секторі, частка ресурсів якого становить 29 % від вартості портфеля.

Для підтримки соціально-гуманітарного сектору на стадії реалізації знаходиться 2 проекти :

- рівний доступ до якісної освіти в Україні - 86,6 млн. дол. США, з яких вже скасовано 54,9 млн. дол. США та використано 29,4 млн. дол. США.

Метою проекту була підтримка у здійсненні заходів з реформування системи освіти щодо забезпечення рівного доступу та підвищення якості й ефективності освітньої системи;

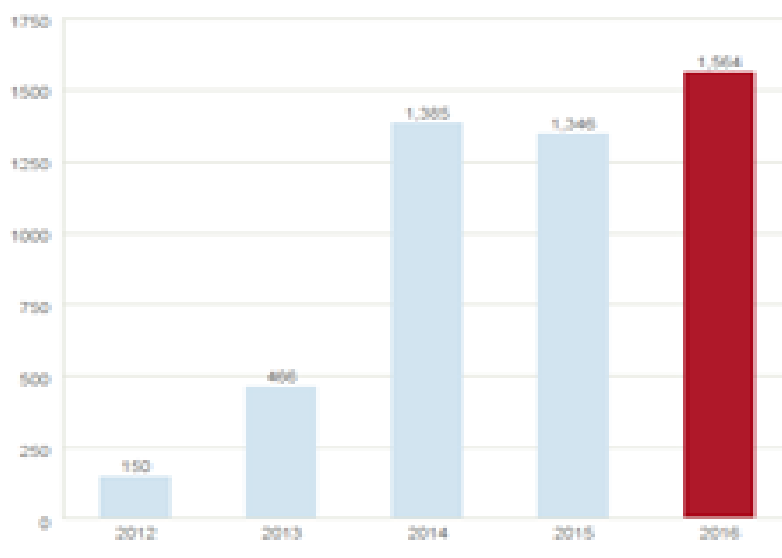
- удосконалення системи соціальної допомоги - 99,4 млн. дол. США, з яких на сьогодні використано 56,6 млн. дол. США. Метою проекту є надання допомоги у підвищенні ефективності системи соціальної допомоги України шляхом покращення адресної спрямованості грошових допомог. Щодо фінансування підприємств на стадії реалізації знаходиться 1 проект, метою якого є розвиток експортної діяльності приватного сектора економіки України шляхом надання короткострокового, середньострокового та довгострокового фінансування підприємств оборотними коштами та їх інвестиційних потреб, надання доступу підприємствам до більш дешевих фінансових ресурсів[20, ст.199].

Для підтримки енергетичної сфери реалізуються 2 проекти, головною метою яких є підвищення ефективності та надійності роботи ГЕС, збільшення виробничих потужностей гідроенергетики та підвищення рівень безпечної експлуатації гідротехнічних споруд (стосовно гідроелектростанцій). А другим є проект з передачі електроенергії, ціллю якого є підвищення рівня безпеки, надійності, ефективності та якості постачання електроенергії завдяки реабілітації підстанцій електропередачі та посиленню мережі електропередачі та зміцнення інституційного потенціалу і технічних можливостей. Для ефективності діяльності муніципальна інфраструктури реалізується також 1 проект, в рамках якого передбачається сприяння комунальним підприємствам у підвищенні якості й надійності надання послуг та зменшенні витрат на обслуговування шляхом інституційних удосконалень та реабілітації систем водопостачання, водовідведення й утилізації твердих відходів . Для підтримки агропромислового комплексу передбачається реалізувати 1 проект, метою якого є захист прав власності на землю шляхом видачі державних актів на право власності на земельні ділянки власникам земельних часток (паїв) та

створення автоматизованої системи ведення державного земельного кадастру. Для сприяння розвитку державного сектору економіки на стадії реалізації знаходиться 3 проекти, якими передбачається зміцнення управління державними фінансами завдяки підвищенню його операційної ефективності та прозорості шляхом запровадження стійкої інтегрованої системи управління державними фінансами. Стосовно модернізації податкової служби України передбачено досягнення високого рівня добровільного виконання вимог податкового законодавства платниками податків, компетентного, чесного та неупередженого адміністрування податків та сталого економічного зростання через розвиток підприємницького середовища та досягнення макроекономічної стабільності[21]. Для розвитку системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень, в рамках проекту передбачається створення сталої системи державної статистики, яка дозволить ефективно збирати, обробляти та розповсюджувати точні, своєчасні, узгоджені та надійні статистичні дані про економіку та соціальну ситуацію, необхідні Уряду, підприємницьким структурам і суспільству для прийняття обґрунтованих рішень. Для підтримки транспортного сектору держави на стадії реалізації знаходиться 1 проект, основною задачею якого є поліпшення стану та якості ділянок дороги та підвищення безпеки руху на дорогах. Дані проекти відповідають проголошеній Президентом України «Програмі економічних реформ на 2010-2014 роки», якою зокрема передбачено створення базових передумов для економічного росту, забезпечення сприятливих умов для ведення бізнесу та модернізація інфраструктури й базових секторів економіки. Але існують негативні сторони у співробітництві України з МБРР. У ході перевірок Рахункової палати України знайдено факти певних порушень у використанні позик МБРР: наприклад, недотримання Україною зобов'язань у рамках надання позик, невиконання вимог щодо спів - фінансування, затягування строку кредитних угод, неускладеність дій органів влади у питаннях організаційного

забезпечення позик тощо[22]. Внаслідок чого, частину проектів було анульовано на етапі реалізації, а бюджету завдано суттєвих втрат у вигляді нарахованих відсотків за резервування позик. Як підсумовують експерти Рахункової палати, низька ефективність інвестиційних проектів призводить до того, що у більшості випадків кінцевої мети залучення інвестиційних ресурсів досягнуто не було. І при цьому, головні розпорядники позикових коштів не несуть відповідальності за недбало вжиті заходи .

У підготовленому Світовим банком Звіті про виконання Стратегії партнерства Міжнародного банку реконструкції та розвитку і Міжнародної фінансової корпорації з Україною на 2011 - 2015 фінансові роки зазначено, що у здійсненні інвестицій МБРР спостерігалися значні зміни на краще, що стало віддзеркаленням узгодження зусиль як Банку, так і його українських партнерів у тому, що стосується спільного здійснення заходів та щоквартального моніторингу[23]. На графіку можна побачити зобов'язання України та МБРР на фінансовий рік (у мільйонах доларів).

Графік 2.1 Фінансові зобов'язання України та МБРР

На стадії підготовки знаходиться 4 інвестиційні проекти на загальну суму 1,32 млрд. дол. США, а саме:

1. «Розвиток міської інфраструктури – 2», сума позики – 350 млн. дол. США;
2. «Проект з покращення енергоефективності у секторі централізованого теплопостачання», сума позики – 382 млн. дол. США;
3. «Модернізація системи соціальної підтримки населення України», сума позики – 300 млн. дол. США;
4. «Проект з реформування регіональних систем охорони здоров'я України», сума позики – 300 млн. дол. США.

На стадії реалізації 2 проекти загальною вартістю 1040 млн. дол. США, з них кредитних коштів – 850 млн. дол. США., та коштів державного бюджету – 190.

Таблиця 2.2

Інфраструктурні проекти України та МБРР

Назва проекту	Загальна вартість проекту	Кредит МБРР	Кошти державного бюджету	Термін реалізації проекту:	Інше
«Покращення автомобільних доріг та безпеки руху» (МБРР)	500 млн. дол. США	400 млн. дол. США	100 млн. дол. США	2009-2015 роки	Мета проекту: приведення транспортно-експлуатаційного стану автомобільної дороги М-03 Київ – Харків – Довжанський (ділянка від м. Бориспіль до м. Лубни, протяжністю 126 км) до європейського рівня та підвищення безпеки руху на аварійно небезпечних ділянках і в місцях концентрації ДТП
«Покращення	540,0 млн.	450 млн.	90 млн. дол.	2013-2016	Мета проекту:

автомобільних доріг та безпеки руху» (МБРР	дол. США	дол. США	США	роки	приведення транспортно-експлуатаційного стану автомобільної дороги М03 Київ – Харків Довжанський (ділянка від м. Лубни до м. Полтава, протяжністю 108 км) до європейського рівня та підвищення безпеки руху на аварійно небезпечних ділянках і в місцях концентрації ДТП.
--	----------	----------	-----	------	---

Джерело: Міністерство інфраструктури України

Щодо енергетичного сектору то у 2016 році мінрегіон провів реструктуризацію спільного з МБРР проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України»[24]. Він включивши до переліку підприємств – учасників КПТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго», яке отримує позику в сумі 24,59 млн. дол. США, та ТОВ-фірма ТехНова (КЕП Чернігівська ТЕЦ) з сумою позики у 34,9 млн. дол. США.

Таким чином, загальний перелік підприємств – учасників Проекту розширено до восьми підприємств:

- КП ВМР «Вінницяміськтеплоенерго» – 43,32 млн. дол. США;
- ОКП «Миколаївоблтеплоенерго» – 21,71 млн. дол. США;
- КП «Харківські теплові мережі» – 107,3 млн. дол. США;
- МКП «Херсонтеплоенерго» – 21,6 млн. дол. США;

- КП «Міськтепловоденергія», м. Кам.-Подільський – 15,32 млн. дол. США;
- КП «Дніпротеплоенерго» ДОР, м. Дніпропетровськ – 22,17 млн. дол. США;
- ТОВ-фірма ТехНова (КЕП Чернігівська ТЕЦ) – 34,9 млн. дол. США;
- КПТМ «Тернопільміськтеплокомуненерго» – 24,59 млн. дол. США.

Після проведення реструктуризації Мінрегіон ще має 18 млн. доларів США вільних коштів, що найближчим часом будуть розподілені між підприємствами на підставі їх заявок на розширення впровадження енергозберігаючих заходів.

Нагадаємо, що Проект «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого тепlopостачання України» — інфраструктурний проект Мінрегіону України, що реалізується за кошти позики Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Впровадження проекту розпочалось в 2014 році. Строк реалізації проекту – 6 років.

Загальна сума позики складає 315,5 млн. дол. США. Частка Міжнародного банку реконструкції та розвитку – 265,5 млн. дол. США. Частка Фонду чистих технологій (далі – ФЧТ) – 50,0 млн. дол. США.

Нерозподілені кошти становлять 18,0 млн. дол. США.

- термін погашення для позики МБРР – 18 років;
- термін погашення для позики ФЧТ – 20 років
- пільговий період для позики МБРР – 5 років;
- пільговий період для позики ФЧТ – 10 років;
- відсоткова ставка для позики МБРР – на основі LIBOR ± «змінний SPREAD», яка встановлюється на кожні півроку двічі на рік;
- відсоткова ставка для позики ФЧТ – 0,75%;
- разова комісія для позики МБРР – 0,25% від суми позики;
- разова комісія для позики ФЧТ – 0,45% від суми позики;

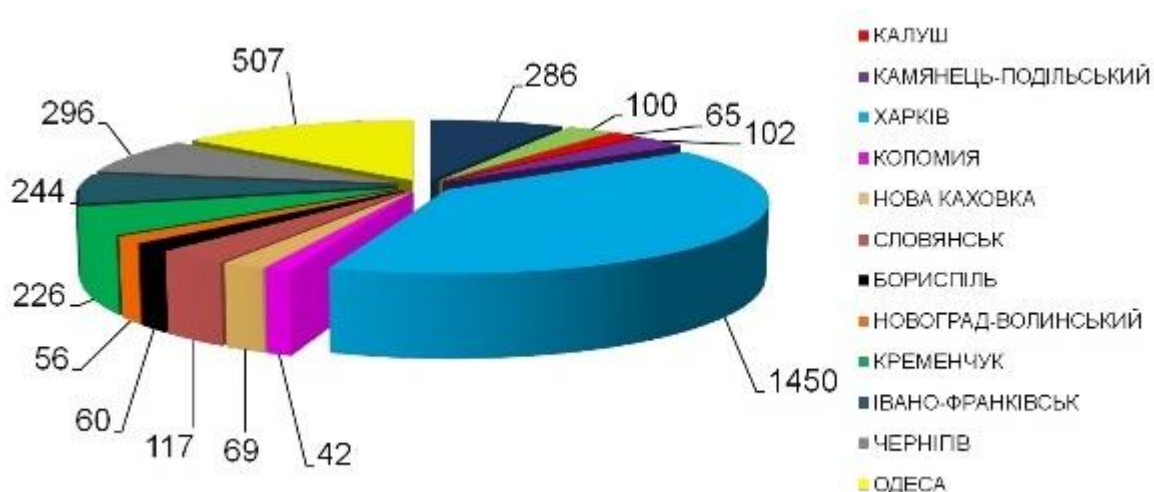
- послуги Мінфіну – 0,01% річних від вибраної та непогашеної суми субкредиту.

Після проведення модернізації основних виробничих фондів підприємствами значно скорочується споживання енергоресурсів, а це в свою чергу дає можливість повертати кредитні кошти не через підвищення тарифів для населення, а за рахунок економії, що на сьогодні вкрай важливо.

Перші підприємства – учасники, що опанують правила та процедури міжнародних донорів, відкриють для себе шлях до новітніх знань та технологій і дешевих фінансових ресурсів, за рахунок чого зможуть швидко довести якість своїх послуг до міжнародних стандартів. Спільні з МФО проекти — це перший крок на шляху до енергонезалежності України.

В рамках проекту планується провести реконструкцію 3 ТЕЦ, 153 котелень та 51 центрального теплового пункту; реконструювати 165 кілометрів теплових мереж; збудувати 6 когенераційних станцій; встановити понад 1100 індивідуальних теплових пунктів та 2300 лічильників тепла; модернізувати диспетчерські пункти та встановити в них автоматизовану систему керування технологічними процесами, до якої в 8 містах сумарно буде приєднано майже 2500 об'єктів.

Кількість населення охопленого Проектом становить близько 3,6 млн. населення України, що складає 8% відсотків України.

Графік 2.2 Кількість населення охопленого проектом тис. осіб

За рахунок реалізації всіх заходів проекту планується скоротити щорічні викиди в атмосферу шкідливих речовин; досягти суттєвої щорічної економії теплової енергії та економії коштів на закупівлю енергоносіїв і оперативне управління. Вигодонабувачами від заходів, що будуть реалізовані в рамках проекту, є близько 1,5 млн. сімей.

9 липня 2014 року МБРР уклав угоду з Україною про позику на впровадження Проекту „Модернізація системи соціальної підтримки населення України”. Мета якої полягає у покращенні результатів діяльності системи соціальної допомоги та соціальних послуг України для малозабезпечених сімей.

Протягом 6-ти років Міністерством соціальної політики України буде впроваджуватись проект „Модернізація системи соціальної підтримки населення України”, за сприяння Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР).

Метою проекту є покращення результатів діяльності системи соціальної допомоги та соціальних послуг в Україні для малозабезпечених сімей, що має бути досягнуто завдяки:

- розширенню програми державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям для поліпшення доступу вкрай бідного населення до цієї програми;

- підтримці заходів, спрямованих на підвищення ефективності адміністрування соціальних виплат та послуг шляхом: підвищення ефективності роботи через запровадження інформаційної системи управління; вдосконалення запровадження державного контролю за дотриманням законодавства при наданні соціальної підтримки; та інтеграції даних про виплати і послуги в єдиній інформаційній системі управління, яка охоплюватиме усі місцеві органи та установи соціальної сфери;

- поширенню сімейних форм виховання для дітей - сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, а також соціальній підтримці сімей з дітьми, які перебувають у складних життєвих обставинах, для недопущення

влаштування дітей у інтернатні заклади, попередження соціального сирітства та підвищення якості соціальних послуг, впровадження альтернативних форм опіки дітей та догляду дітей-інвалідів.

Проект сприятиме успішному проведенню соціальних реформ, які спрямовані на зменшення рівня бідності та підвищення соціальної захищеності найбільш уразливих верств населення.

В рамках реалізації заходів проекту передбачається забезпечити розвиток інформаційно-комунікаційних технологій у сфері соціального захисту населення, побудова нової моделі надання соціальної підтримки населенню, реформування інституту соціального інспектора, виведення сімей із бідності та стимулювання їх до економічної незалежності, реформування дитячих інтернатних закладів, підвищення ролі громади у забезпеченні соціальних потреб та ін.

Наразі в ході впровадження зазначеного проекту Мінсоцполітики триває підготовка проекту Закону України «Про забезпечення державного контролю у сфері соціальної підтримки»; проекту постанови Кабінету Міністрів України „Про реалізацію пілотного проекту із залучення до роботи непрацюючих працездатних членів малозабезпечених сімей та внутрішньо переміщених осіб”; дослідження діяльності дитячих будинків сімейного типу і прийомних сімей та ін.

Передбачається, що проект „Модернізація системи соціальної підтримки населення України” сприятиме покращенню якості життя вразливих верств населення, що особливо важливо в умовах економічного сьогодення.

Ще один проект, який фінансує МБРР це «Поліпшення охорони здоров'я на службі у людей». Угода про позику відбулась 15 червня 2015 року. Проект розрахований на 5 років. У рамках всезагальної пріоритетної цілі удосконалення профілактики та лікування неінфекційних хвороб та пов'язаного з цим зміцнення механізмів надання послуг в областях будуть реалізовані різні пріоритетні напрями, а саме: 1) поліпшення первинної

медичної допомоги (далі – ПМД) загалом; 2) боротьба із серцево-судинними захворюваннями (далі – ССЗ) на первинному рівні; 3) боротьба із ССЗ на вторинному рівні; 4) раннє виявлення та лікування раку; 5) раціоналізація системи лікарень та урядування в ній. Другий компонент Проекту спрямований на поліпшення управління системою охорони здоров'я та впроваджується на рівні МОЗ України. Мета компоненту полягає у зміцненні стратегічного управління системою охорони здоров'я, забезпечення належної координації діяльності галузі на регіональних рівнях з боку МОЗ.

Ціль цього компоненту передбачає підтримку інформатизації галузі охорони здоров'я, впровадження нових методів фінансування, розбудову системи громадського здоров'я, розбудову організаційного потенціалу, інформаційно-комунікаційний супровід реформування системи охорони здоров'я.

Цей проект досить важливим для України. Варто зазначити, що У 2012 р. середня тривалість життя при народженні в Україні складала 66,1 років для чоловіків і 76 років для жінок, що є низьким рівнем у порівнянні з середнім європейським показником (72,5 та 80 відповідно). У поєднанні з міграцією, поточний стан здоров'я в країні викликав демографічну кризу, в результаті якої протягом двох десятиліть населення скоротилося на 7 млн осіб (з 52 до 45,3 млн).

2.3. Оцінка використання траншів МБРР у вітчизняній економіці.

3 вересня 1992 року відповідно до Закону України «Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій» від 3 травня 1992 року № 2402-ХІІ Україна стала повноправним членом Міжнародного валютного фонду [12] Одним із найважливіших обов'язків МВФ є надання кредитів державам-членам, які стикаються з труднощами у сфері платіжного балансу. Ця фінансова допомога сприяє країнам, які

намагаються поповнити свої міжнародні резерви, стабілізувати національну грошову одиницю, продовжувати сплачувати за імпорт і відновити умови для активного зростання економіки. На відміну від інших міжнародних фінансових організацій, МВФ не надає кредити для конкретних проектів [6].

Держава-член може звернутися за фінансовою допомогою до МВФ, якщо у неї є потреба у фінансуванні платіжного балансу, зокрема для покриття чистих міжнародних платежів по імпорту, для погашення зовнішнього боргу. Кредит від МВФ забезпечує резервні можливості, що полегшують проведення заходів стабілізації і реформи, які країна повинна здійснити для виправлення проблеми платіжного балансу і відновлення умов для активного економічного зростання. Після одержання прохання від держави-члена ресурси МВФ зазвичай надаються у межах «домовленості про кредитування», яка, залежно від інструмента кредитування, що застосовується, може передбачати конкретні заходи економічної політики та дії, які країна дає згоду здійснити для вирішення своєї проблеми з платіжним балансом. Програма економічної політики, що лежить в основі домовленості, розробляється країною на основі консультацій з МВФ і в більшості випадків подається Виконавчій раді Фонду в «Листі про наміри». Як тільки Рада затверджує домовленість, ресурси МВФ зазвичай виділяються частками поетапно, відповідно до реалізації програми. Деякі домовленості забезпечують країнам з високими економічними показниками одноразовий негайний доступ до фінансових ресурсів МВФ і, отже, не вимагають узгодження вимог щодо заходів економічної політики [6]. МВФ є основним кредитором України (табл. 1). Так частка кредитів МВФ у розрізі зовнішньої заборгованості становить 9,71 % зовнішньої заборгованості держави і 9,07 % гарантованого державою боргу. З 1992 по 1994 роки співробітництво України з МВФ передбачало консультування і надання технічної допомоги для формування вітчизняних грошової та банківської систем, зокрема щодо функцій і структури Національного банку України, діяльності банківських та

інших фінансово-кредитних установ, структури валютного ринку, впровадження національної грошової одиниці та ін. [12]. Активну співпрацю з МВФ Україна почала в жовтні 1994 року на рівні виконання спільних економічних програм.

Таблиця 2.4

Зовнішній борг України станом на 30 червня 2013 року (за кредиторами), тисяч одиниць

Показники	доларів США	гривень	%
1. Зовнішній борг	43760946,47	919651956,45	100,0
1.1. Державний борг	34123537,38	717118354,26	77,98
1.1.1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій	12995267,25	273100193,54	29,70
Європейське Співтовариство	1803522,00	37901660,44	4,12
Європейський банк реконструкції та розвитку	570486,33	11988974,51	1,30
Європейський інвестиційний банк	487393,04	10242739,18	1,30
Міжнародний банк реконструкції та розвитку	4247817,55	89269406,50	9,71
Міжнародний валютний фонд	5885598,33	123687956,00	13,45
Фонд чистих технологій (МБРР)	450,00	9456,91	0,0
1.1.2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	1179042,74	24778005,34	2,69
1.1.3. Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	57,27	1203,65	0,0
1.1.4. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку	18222120,00	382944375,30	41,64
1.1.5. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	1727050,11	36294576,4	3,95
1.2. Гарантований державою борг	9637409,09	202533602,19	22,02
1.2.1. Заборгованість за позиками, одержаними від міжнародних фінансових організацій	4442676,84	93364444,19	10,15
1.2.1.1. Європейське співтовариство з атомної енергії	23929,33	502883,44	0,05
1.2.1.2. Європейський банк реконструкції та розвитку	81832,87	1719747,13	0,19
1.2.1.3. Міжнародний банк реконструкції та розвитку	368208,32	7738029,66	0,84
1.2.1.4. Міжнародний валютний фонд	3968706,31	83403783,96	9,07
1.2.2. Заборгованість за позиками, одержаними від органів управління іноземних держав	219325,17	4609196,97	0,50
1.2.3. Заборгованість за позиками, одержаними від іноземних комерційних банків, інших іноземних фінансових установ	3052865,68	64157065,14	6,98
1.2.4. Заборгованість за випущеними цінними паперами на зовнішньому ринку	1808000,00	37995767,26	4,13
1.2.5. Заборгованість, не віднесена до інших категорій	114541,41	2407128,63	0,26

Таблиця 2. 2

Співпраця України із Міжнародним валютним фондом у межах програм кредитування

Періоди	Кредитні програми	Обсяг позики
Перший період, з 1994 по 1995 рік	Системна трансформаційна позика	498,7 млн СПЗ, або 763,1 млн дол. США
Другий період, з 1995 по 1998 рік	Три річні програми «Stand by»	1318,2 млн СПЗ, або 1935 млн дол. США
Третій період, з 1998 по 2002 рік	Extended Fund Facility (EFF, механізм розширеного кредитування)	1193,0 млн СПЗ, або 1591,0 млн дол. США
Четвертий період, з 2002 по 2008 рік	Програма «Попереджувальний stand by»	411,6 млн СПЗ, 30 % квоти України, або 600 млн дол. США
П'ятий період, з 2008 по 2013 рік	Програма співробітництва «Стенд-бай» від 05 листопада 2008 року	11 млрд СПЗ, або майже 16,4 млрд дол. США
	Нова спільна з Міжнародним валютним фондом програма «Stand by»	10 млрд СПЗ, або 15,1 млрд дол. США
Шостий період, з 2014 року до сьогодні	Квітень 2014 р. Нова дворічна програма кредитування «Stand by» в режимі надзвичайного доступу	10,976 млрд СПЗ, або майже 17,1 млрд дол. США
	11 березня 2015 року. Механізм розширеного кредитування EFF на чотири роки	12,348 млрд СПЗ, або майже 17,5 млрд дол. США, чи 15,5 млрд євро

Протягом першого періоду, з 1994 року по 1995 рік, наша держава отримала фінансову допомогу у вигляді системної трансформаційної позики (Systemic Transformation Facility – STF) на суму 498,7 млн СПЗ, або 763,1 млн дол. США, з метою підтримання платіжного балансу [10]. Позитивними наслідками співробітництва України з МВФ в перший період було зниження рівня інфляції, зростання експорту, стабілізація валютно-обмінного курсу [8]. За час другого періоду, з 1995 року по 1998 рік, Україна одержала від Міжнародного валютного фонду позик загальним обсягом 1318,2 млн СПЗ, або 1935 млн дол. США, за трьома річними програми «Stand by», які спрямовані, головним чином, на підтримання курсу національної грошової

одиниці та фінансування дефіциту платіжного балансу [3, с. 41]. Упродовж третього періоду, з 1998 року по 2002 рік, відбулося впровадження Програми розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF), котра передбачала видачу нашій державі позики в загальному обсязі 2,6 млрд дол. США [2]. Протягом цього періоду Україна одержала 1193,0 млн СПЗ, або 1591,0 млн дол. США., котрі були спрямовані для збільшення золотовалютних резервів Національного банку України (НБУ) [10]. Позитивними результатами третього періоду були зростання ВВП, зниження інфляції, зростання золотовалютних резервів НБУ [8]. Із кінцем 2002 року виокремлюють четвертий період, який тривав до 2008 року. Серед прийнятних форм подальшої співпраці України з МВФ уряд обрав програму «Попереджувальний стенд-бай». У 2004 році цю Програму було затверджено Радою Директорів МВФ [5, с. 12]. Відповідно до Програми у випадку погіршення стану платіжного балансу або зменшення золотовалютних резервів Україна мала змогу звернутися до МВФ для отримання позики на загальну суму 411,6 млн СПЗ, або 605 млн дол. США, що становило 30 % квоти нашої держави [10]. З 2005 року по 2008 рік співпраця України з МВФ була сконцентрована у сфері технічної допомоги. Зокрема, центр ваги у співпраці з МВФ було перенесено у сферу некредитних відносин, погодження основних параметрів макроекономічної політики з динамікою і прогнозами розвитку світового ринку, з тенденціями та напрямками руху світових фінансово-інвестиційних потоків та поглиблення координації у валютній політиці [8]. П'ятий період тривав з 2008 року по 2013 рік. 5 листопада 2008 року Радою Директорів МВФ була затверджена програма співробітництва «Стенд-бай», розрахована на два роки із загальним обсягом фінансування 11 млрд СПЗ, або близько 16,4 млрд дол. США, що становило 802 % від квоти України в МВФ. Після отримання трьох траншів загальним обсягом 7 млрд СПЗ, або 10,6 млрд дол. США, у 2010 році програму було переглянуто. 28 липня 2010 року Україна прийняла нову спільну з МВФ програму «Стенд-бай» на загальну суму 10 млрд СПЗ, або 15,1 млрд дол.

США, терміном на два з половиною роки, скасувавши угоду «Стенд-бай», яка ISSN 1993-0259. ISSN 2219-4649. Економічний аналіз. 2015 рік. Том 21. № 1. 209 була затверджена в листопаді 2008 року, у тому числі всі транші, які ще залишалися надати відповідно до цієї Угоди. 2 серпня 2010 року Україна отримала перший транш згідно з новою програмою у розмірі 1,250 млрд СПЗ, або 1,89 млрд дол. США, з них до бюджету спрямовано 675 млн СПЗ, або 1,022 млрд дол. США [10]. У грудні 2010 року було завершено перший перегляд програми та підписано новий лист про наміри. Після виконання Україною попередніх заходів, Рада Директорів МВФ 22 грудня 2010 року прийняла рішення про завершення перегляду програми. Наслідком цього стало виділення траншу на суму 1 млрд СПЗ, або близько 1,5 млрд дол. США, із яких 1 млрд дол. США надійшов на підтримку державного бюджету [8]. Загалом протягом 2008 – 2013 років у межах співробітництва з МВФ Україна одержала 9250 млн СПЗ, або 14430 млн дол. США [10]. Термін дії останньої програми «Стенд-бай» закінчився 28 грудня 2012 року. Після цього співробітництво України з МВФ було сконцентровано у сферу технічного консультування та переведено у площину некредитних відносин [8]. У 2014 році, на нашу думку, розпочався шостий етап співробітництва нашої держави з МВФ, котрий триває і до сьогодні. Весною 2014 року було успішно проведено новий раунд переговорів між Україною та МВФ. 30 квітня 2014 року Рада Директорів МВФ ухвалила надання за програмою «Стенд-бай» кредиту терміном на два роки у розмірі 10976 млн СПЗ, або 17,01 млрд дол. США, з метою підтримання економічної програми Уряду щодо відновлення макроекономічної стабільності та забезпечення зростання економіки [11, с. 12]. Перший транш кредитної програми в обсязі 3,2 млрд дол. США одержано на початку травня 2014 року. З цієї суми понад 1 млрд дол. США спрямовано на поповнення золотовалютних резервів Національного банку України, що дало змогу зміцнити фінансову систему нашої держави. Інші кошти отримав бюджет на стабілізацію макроекономічного стану і фінансової ситуації. 4 вересня 2014 року отримано другий транш від МВФ за

програмою «Стенд-бай» у розмірі 914,7 млн СПЗ, або близько 1,39 млрд дол. США. Частина траншу в сумі приблизно 1 млрд дол. США використано на підтримання державного бюджету. Загалом протягом 2014 року Україна одержала від МВФ два транші кредитних коштів обсягом 4,6 млрд дол. США. 12 лютого 2015 року Кабінет міністрів України затвердив новий Меморандум про співпрацю з МВФ терміном на 4 роки і з використанням механізму розширеного фінансування (Extended Fund Facility) з обсягом фінансування 17,5 млрд дол. США [7]. Виконавча рада МВФ 11 березня 2015 року схвалила чотирирічну розширену угоду в межах Програми розширеного фінансування (EFF) України на суму 12,348 млрд СПЗ, або приблизно 17,5 млрд дол. США, 900 % квоти. Ця угода затверджена у межах політики МВФ з надання доступу до фінансування у виняткових розмірах. Виконавча рада також урахувала рішення уряду України скасувати Угоду про кредит «стенд-бай», яка була схвалена 30 квітня 2014 року [9]. Програма механізму розширеного кредитування передбачає підтримку економічної політики уряду, яка забезпечить продовження та поглиблення реформ, започаткованих у межах Угоди про кредитування «стенд-бай». Економічна програма має на меті спрямувати економіку країни на шлях одужання, відновити зовнішню стабільність, зміцнити фінанси держави та підтримати зростання економіки через подальше здійснення структурних реформ та реформи державного управління, забезпечуючи соціальний захист найбільш незахищених верств населення [9]. Загалом схвалена в березні 2015 року чотирирічна програма розширеного фінансування EFF загальним обсягом 17,5 млрд дол. США передбачає виділення МВФ Україні в 2015 році чотирьох траншів. У наступні три роки планується виділяти по чотири транші щоквартально, розмір кожного – 620-630 млн. дол. США. 13 березня 2015 року, одразу після затвердження програми, Україна отримала перший транш у розмірі 3,546 млрд СПЗ, або приблизно 5 млрд дол. США, з яких 1,915 СПЗ, або приблизно 2,7 млрд дол. США, спрямовані для підтримання бюджету [9]. 31 липня 2015 року Рада директорів МВФ завершила перший перегляд виконання Україною

економічної програми, підтриманої кредитом розширеного фінансування, і схвалила виділення другого траншу цього кредиту на суму 1182,1 млн СПЗ, або 1,7 млрд. дол. США. 4 серпня 2015 року Україна отримала 1,7 млрд. дол. США другого траншу кредиту МВФ. Економічна програма, розроблена разом з МВФ, передбачає [7]: 1. Гнучку і стійку валютно-курсову політику для підтримання регулювання та поступового відновлення достатності золотовалютних резервів, яка супроводжується обачливою грошово-кредитною політикою, мета якої – зниження темпів інфляції до рівня менше 10 %. 2. Політику у фінансовому секторі, яка спрямована на сприяння відновлення банківської системи, а також посилення її здатності виступати посередником та підтримувати економічну діяльність. 210 3. Удосконалення бюджетного регулювання на засадах консолідації видатків. Зокрема підтримка рівня економічної прийнятності боргу з боку донорського фінансування та управління боргом. Це допоможе полегшити навантаження, яке пов'язане з обслуговуванням останнього в найближчі роки. 4. Проведення структурних реформ, серед яких антикорупційна реформа, реформа судочинства, дерегуляція та покращення бізнес-клімату, а також зміни на державних підприємствах, зокрема на НАК «Нафтогаз».

Також співпраця з Міжнародний валютним фондом на сучасному етапі відкриває можливості для залучення фінансування від інших міжнародних фінансових установ (Світовий банк, ЄБРР, ЄІБ та інші) та урядів інших держав, в тому числі США, ЄС, Німеччини, Канади, Японії тощо. [3].

Таблиця 2.5

Фінансове становище України в МВФ

1. Членський Статус: Реєстрація: 3 вересня 1992 року		Стаття VII
2. Рахунок загальних ресурсів	млн.СДР	% квоти
Квота	1,372.00	100,00
Валютні авуари МВФ (обмінний курс)	4,075.00	297,02
Резервний транш. Позиція	0,02	0,00
3. Департамент СДР	млн.СДР	% розподіл
Чистий сукупний розподіл	1,309.44	100,00
Авуари	10,39	0,79

4. непогашені покупки і кредити			млн.СДР	% квоти	
Стенд бай			2,703.13	197,02	
5. Останні фінансові домовленості					
	Дата	Закінчення строку	Затверд жена кількість	Кількіс ть СДР	
Тип	Організація	Дата	(млн.СД Р)	(млн.С ДР)	
Стенд бай	28 липня 2010р.	27 грудня 2012р.	10,000.0 0	2,250.0 0	
Стенд бай	5 листопада 2008р.	27 липня 2010р.	11,000.0 0	4,000.0 0	
Стенд бай	29 березня 2004р.	28 березня 2005р.	411,60	0,00	
6. Прогнозовані виплати до Фонду (млн..СДР, на основі поточного використання ресурсів наявних авуарів у СПЗ)					
Роки	2014	2015	2016	2017	2018
Основни й	1,734.3 8	968,75			
Збори/від сотки	17,70	8,55	1,78	1,57	1,57
Загальни й	1,752.0 7	977,30	1,78	1,57	1,57

Таким чином, Україні слід здійснити конкретні кроки, спрямовані на підвищення рівня співпраці у відносинах з Міжнародним валютним фондом з тим, щоб забезпечити реальну можливість продовження кредитної програми та (у разі необхідності) реструктуризації боргу України перед МВФ.

З цією метою необхідно приділити більше уваги не лише виконанню програми економічних дій, узгодженої з МВФ, та забезпеченню її сприйняття державними установами як плану заходів, які потрібні не тільки для отримання кредитів, але й для реального реформування економічної системи країни, для розвитку відносин з МВФ стосовно інших напрямів діяльності цієї міжнародної організації

Розділ III Проблеми діяльності Світового банку в Україні

3.1 Досвід співпраці України та Світового банку

Міжнародні фінансові організації відіграють дедалі більш значну роль у системі світових фінансово-економічних відносин. Це пояснюється тим, що саме через канали цих організацій проходить значна частка операцій з

інвестування, кредитування тощо. Особливо важливою є діяльність цих організацій для країн, що здійснюють перехід до ринкової економіки і готові використати допомогу міжнародних фінансових організацій як у вигляді фінансових ресурсів, так і у вигляді обміну досвідом. Досвід співпраці Світового банку та України є досить багатограним і включає різні аспекти фінансової допомоги щодо реалізації спільних проектів з метою підтримки економіки України.

Упродовж останніх 20 років одним із головних кредиторів України є Світовий банк. Основною метою Банку є надання допомоги, направленої на розвиток країн. До структури Світового банку входять дві інституції: Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР) і Міжнародна асоціація розвитку (МАР). Світовий банк є другим після Міжнародного валютного фонду (МВФ) найбільшим кредитором України і його вага невпинно зростає. З часу вступу України до Світового банку в 1992 р. головною метою співпраці було надання активної підтримки в переході новоствореної української держави від адміністративно-командної економіки до ринкової. Також Банк сприяв модернізації бюджетної системи країни шляхом створення державного казначейства, поліпшення загальної фінансової та платіжної дисципліни. Не менш важлива роль відводилася Банку в процесі започаткування реформи фінансового та банківського секторів, удосконаленні системи соціальної допомоги, поліпшенні бізнес-середовища та сприянні вступу України до СОТ. Проекти, здійснювані за підтримки Світового банку, покликані сприяти створенню робочих місць, покращенню водопостачання та енергопостачання, удосконаленню фінансової системи, передачі знань і новітніх технологій. Вони мають також допомагати Україні використовувати природні ресурси, не завдаючи при цьому шкоди навколишньому середовищу. Стратегію партнерства Світового банку та України на 2012–2016 рр. було схвалено Радою виконавчих директорів Світового банку в лютому 2012 року. Метою цієї Стратегії є надання Україні допомоги в реалізації її амбіційної програми економічних реформ та

інтеграції з ЄС. У ході даної співпраці виділяються два центральних напрями досягнення стабільного соціально-економічного прогресу в Україні:

1) Перший напрям – допомога Світового банку в поліпшенні державних послуг, стабільності й ефективності державних фінансів, а також у досягненні більш прозорого та підзвітного використання державних ресурсів.

2) Другий напрям допомоги Банку полягає у сприянні економічному зростанню та підвищенню конкурентоспроможності країни. Акцент робиться на поліпшенні середовища для ведення бізнесу та залученні внутрішніх і прямих іноземних інвестицій з метою підвищення продуктивності та спрямуванні державних інвестицій у розвиток найважливішої державної інфраструктури [2]. Нині Світовий банк працює в Україні, надаючи їй допомогу в реалізації програм, мета яких – поліпшення життя звичайних громадян завдяки модернізації інфраструктури, запровадженню систем допомоги бідним, підтримці у створенні системи ефективнішого управління державними ресурсами. Щодо досягнень співпраці Світового Банку та України, то в державному секторі діяльність Банку спрямовувалася на:

- створення Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку;
- розробку Національних стандартів бухгалтерського обліку для державного сектора, які були схвалені в повному обсязі;
- розробку та впровадження повністю функціональної автоматизованої системи Державного казначейства. За рахунок удосконалення Світовим банком податкової системи та модернізації Державної податкової служби, було здійснено скорочення на 55 % податкових пільг і привілеїв; досягнуто підвищення рівня вчасної сплати податків на 32 %. Заходи в боротьбі з бідністю сприяли зменшенню її рівня на 35 % в 2001–2008 рр. Банк створив 750 територіальних центрів, які надають соціальні послуги 547000 громадянам по- хилого віку та інвалідам. Результатом надання підтримки

місцевим громадам стали 373 відремонтовані школи та дитячі садки, 59 оновлених культурних центрів місцевих громад і 47 відновлених пунктів медичної допомоги та ряд інших заходів. Діяльність банку спрямовувалася також на підвищення довіри до банківського сектора, припинення масового відтоку коштів з депозитних рахунків. Близько 6 мільйонів осіб, які зберігали кошти на банківських депозитних рахунках, після 2009 р. знову одержали доступ до своїх депозитів унаслідок реалізації програми реабілітації фінансового сектора. Також варто відмітити, що упродовж періоду 2006–2012 рр. сукупна динаміка експорту збільшилася на 20 % [4]. Нинішній кредитний портфель інвестиційних проектів Банку в Україні складається з 11 операцій на загальну суму 1,72 млрд .дол. США. Відтоді, як Україна стала членом Світового банку в 1992 р., Банк надав Україні близько 7 млрд. дол. США на фінансування 40 проектів і програм [6, 7]. Більшість реалізованих проектів є середньостроковими (5–10 років), підписані до 2009 р. й досі реалізуються. Проект «Покращення автошляхів та безпеки руху» на суму 400 млн. дол. США, підписаний у квітні 2009 р., забезпечує фінансування на оновлення ділянки довжиною 150 км автошляху Київ – Харків і ліквідації аварійно небезпечних місць національної мережі автошляхів [7]. У вересні 2012 р. було підписано «Другий проект покращення автошляхів та безпеки руху» в розмірі 450 млн. дол. США, у рамках якого надаватиметься фінансування на оновлення ділянки Лубни – Полтава автошляху Київ – Харків. Також у грудні 2012 р. було підписано проект додаткового фінансування для розвитку системи державної статистики для моніторингу соціально-економічної трансформації на 10 млн. дол. США. Незважаючи на деякий спад активності співпраці між Банком і Україною, який спостерігався останні декілька років, 2013 р. розпочато реалізацію двох нових проектів

загальною сумою 460 млн. дол. США та досягнуто рівня 2010 р. [6].

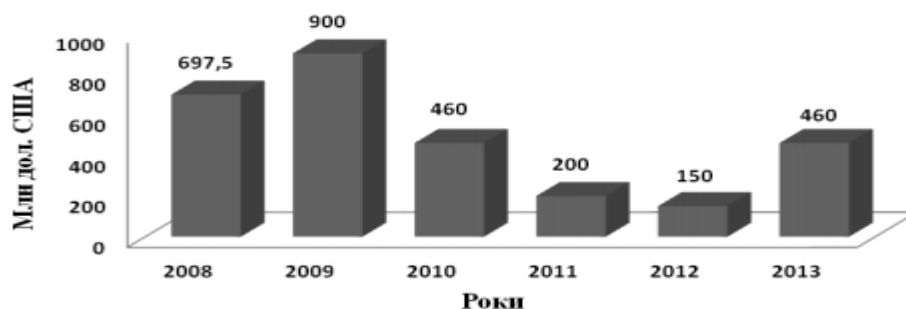

Рис 3.1 Обсяги наданих Світовим банком кредитів Україні, млн .дол. США

Проте оцінка ефективності даної співпраці не є однозначною. Співпраця України зі Світовим банком упродовж усього періоду виявилася малоефективною. Стратегії, які використовувалися Банком в Україні, не принесли належного позитивного результату, а більшість проектів, що реалізовувалися, не були успішними. Подальший розвиток співробітництва зі Світовим банком має базуватися на посиленні ролі української сторони. Вона має проявляти більшу активність щодо ініціювання проектів, а не чекати пропозицій Світового банку. Також варто додати, що оцінка доцільності та прогнозування ефективності майбутнього проекту має покладатися здебільшого на органи української влади та національних незалежних експертів [2]. Максимальний соціально-економічний ефект від співпраці України та Світового банку може бути досягнутий за рахунок дотримання таких вимог:

- 1) максимальна відповідність форм і способів надання допомоги Банку потребам економічного та соціального розвитку України;
- 2) орієнтація на забезпечення політичного, економічного та фінансового зростання держави;

3) проведення ретельного аналізу щодо залучення позикових коштів Світового банку. Кредитування необхідно здійснювати тільки у разі відсутності можливості внутрішнього залучення (з державного бюджету, через ко- мерційне кредитування, надання приватних гарантій);

4) використання залучених коштів Світового банку як реального джерела погашення боргів виключно з метою їх ефективного і повного використання;

5) застосування різних механізмів співпраці з Банком, що будуть найбільш вигідними при реалізації кожного окремого проекту;

6) першочерговість економічної безпеки країни, що може бути забезпечено за рахунок кількісного обмеження обсягів позик [1]. Критика щодо діяльності Світового банку існує і з боку світової спільноти, оскільки, як показала практика, частка країн, економічні показники яких значно покращилися за рахунок підтримки Банку, досить незначна, близько 15 %. Цей факт свідчить про низьку ефективність Банку, проте не можна однозначно характеризувати діяльність Банку, як малоефективну. Якщо макроекономічні показники деяких країн і не досягли бажаного рівня, вклад Світового банку являє собою досить значну допомогу країнам, що розвиваються у подоланні проблеми бідності, голоду та ряду інших глобальних проблем. Проте, не зважаючи на критику, співпраця зі Світовим банком, як одним із головних зовнішніх позичальників, залишається досить важливою для соціально-економічного розвитку країни в майбутньому. Українська влада заявила, що готова здійснити необхідні кроки, щоб отримати кредити на загальну суму у близько 850 млн. дол. США. Першочерговими є «Друга програмна позика на реабілітацію фінансового сектора» на суму у 350 млн. дол. США і «Четверта позика на політику розвитку» на суму у 500 млн. дол. США. Також у заяві зазначалося, що активізація співпраці зі Світовим банком сприятиме ефективному реформуванню економіки України в середньостроковій перспективі [5]. Співпраця України

та Світового банку була і залишається досить плідною. За роки незалежності за підтримки Банку було профінансовано 40 проектів різного соціально - економічного спрямування. Попри те, що економіка України не набула стрімкого розвитку за цей період, наявність позитивного ефекту від даної співпраці не можна заперечувати. Було досягнуто значних покращень у соціальній сфері, сфері освіти та розвитку інфраструктури. У подальшій співпраці уряду України з Банком підвищеної уваги потребують механізми здійснення кредитування, а також підготовки та обрахування ефективності запланованих проектів.

3.2 Перспективи подальшої діяльності Світового банку в Україні.

Одним із перспективних напрямків співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями є випуск гривневих облігацій. 7 серпня 2013 року був офіційно опублікований Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про цінні папери та фондовий ринок» щодо емісії облігацій міжнародних фінансових організацій» № 400-VII від 4 серпня 2013 року. Відповідно до Закону, він набрав чинності через 60 днів з дня його публікації, а саме 7 жовтня 2013 року.

Закон дозволяє міжнародним фінансовим організаціям (таким як ЄБРР, МФК та ЄІБ) здійснювати емісію відсоткових або дисконтних гривневих облігацій відповідно до процедури, яка буде затверджена Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку та згідно з наступними вимогами:

- всі платежі, що стосуються розміщення, продажу і погашення облігацій МФО здійснюється в гривні;
- емісія облігацій МФО здійснюється виключно шляхом публічного (не приватного) розміщення на українських фондових біржах, список яких за результатами конкурсу складає Комісія;

- випуск облігацій МФО здійснюється на підставі дозволу Міністерства фінансів, погодженого з Національним банком України;
- якщо Україна не є членом МФО або стороною міжнародного договору з МФО, кошти, отримані МФО від розміщення облігацій використовуються лише у спосіб, погоджений з Кабінетом Міністрів України. В іншому випадку, кошти, отримані від розміщення облігацій, мають бути інвестовані в Україну відповідно до чинних статутних документів або міжнародних договорів МФО.

Завдяки Закону, МФО можуть покладатись на ще одне джерело фінансування в гривнях (на додаток до основного способу - конвертацій іноземної валюти в гривню) та збільшити обсяги гривневих позик, що може бути вигідним для місцевих позичальників. Однак, враховуючи, що для реалізації приписів Закону необхідне прийняття Комісією та іншими уповноваженими органами відповідних нормативних актів, перша емісія облігацій не відбудеться раніше прийняття та набрання чинності такими нормативними актами [9].

Європейський банк реконструкції та розвитку продовжить кредитування інвестиційних проектів в енергетичній сфері України. Про це повідомив віце-президент ЄБРР Філіп Беннетт в ході зустрічі з міністром енергетики та вугільної промисловості Юрієм Проданом. Згідно з повідомленням прес-служби Міненерговугілля, для більш ефективної та продуктивної співпраці сторони вирішили визначити основні напрями, пріоритети подальших відносин і стратегію залучення коштів на найближчі роки з метою реформи енергетичної галузі України відповідно до європейських стандартів.

В ЄБРР повідомили про намір кредитувати інвестиційні проекти на період до 2020-го року, зазначивши можливість збільшення обсягів фінансування за наявності відповідних проектів. У свою чергу Продан поінформував про намір української сторони завершити до кінця поточного

тижня формування переліку пріоритетних проектів, для реалізації яких необхідно залучення допомоги ЄБРР.

Глава Міненерго - вугілля підтвердив готовність уряду завершити всі необхідні процедури для ратифікації угод передбачають реалізацію «Комплексної зведеної програми підвищення безпеки АЕС України». У ході бесіди також було зазначено, що ЄБРР готовий сприяти в залученні інших міжнародних фінансових організацій для стабілізації економіки та врегулювання ситуації, що склалася в державі, відзначили в Міненерговугілля. ЄБРР в 2013 році скоротив вкладення в Україну на 12,2%, до 820 млн. євро, а в 2012 році на 8,4% порівняно з 2011 роком, до 934 млн. євро [3].

Кабінет Міністрів затвердив стратегію залучення міжнародної технічної допомоги й співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013-2016 роки.

Про це сказано в повідомленні Міністерства економічного розвитку й торгівлі. Ця стратегія визначає ключові напрямки й завдання залучення міжнародної технічної допомоги й співробітництва із МФО. Стратегія містить 5 основних напрямків залучення міжнародної технічної допомоги.

«Це дасть змогу спрямувати ці ресурси на вирішення пріоритетних завдань соціально-економічного розвитку України, серед яких підвищення конкурентоспроможності національної економіки на інноваційній основі; підтримка структурних змін за рахунок розвитку високотехнологічних перспективних секторів і переходу країни до «зеленої» моделі розвитку економіки й промисловості, а також пришвидшення розвитку й модернізації інфраструктури та транспорту», - зазначається в повідомленні.

Мінекономіки вважає, що прийняття стратегії дасть змогу поліпшити узгодження міжнародної технічної допомоги й ресурсів МФО із пріоритетами соціально-економічного розвитку, а також сконцентрувати фінансові ресурси для вирішення ключових завдань розвитку.

Крім того, за оцінками міністерства, реалізація стратегії забезпечить надання Україні ресурсів МФО, ґрунтуючись на національних стратегіях розвитку. Мінекономіки підкреслює, що на доручення уряду було проведено консультації з донорами в питанні підготовки проекту стратегії, у ході яких вони позитивно оцінили цей документ [6].

Також 30 квітня 2014 року МВФ ухвалив рішення про започаткування програми для України за дворічною угодою «Stand-By», в рамках якої нашої державі надано доступ до кредитних ресурсів Фонду в обсязі 17 млрд. дол. США

Зазначена програма Фонду розроблена з метою забезпечення підтримки плану економічних реформ Уряду України, ефективна реалізація якого сприятиме відновленню макроекономічної та фінансової стабільності в державі, здійсненню структурної модернізації національної економіки, а також створенню надійного підґрунтя для подальшого економічного зростання нашої країни.

Рішення МВФ передбачає невідкладне виділення в рамках згаданої програми першого траншу для України в обсязі понад 3 млрд. дол. США.

Виділення Фондом другого та третього траншів відбуватиметься на підставі огляду виконання Україною власних зобов'язань за угодою «Stand-By», яка здійснюватиметься фахівцями МВФ кожні два місяці. Очікується, що здійснення зазначеного огляду представниками Фонду у подальшому відбуватиметься на щоквартальній основі [8].

Як зазначено в Стратегії партнерства з Україною (СПУ) на 2012-2016 фінансові роки, стратегія МФК в Україні далі зосереджуватиметься на підтримці: стабілізації банківського сектору та цільового фінансування, агробізнесу, та інфраструктури, що доповнюватиметься підтримкою двох міжсекторних тем, пов'язаних з поліпшенням бізнес-середовища та підвищенням енергоефективності. У 2014 фінансовому році і до теперішнього часу, МФК вже інвестувала 191 млн. дол США за рахунок

власних коштів і повернула ще 85 млн. дол. США і фінансування планується до 2016-го року за програмою співпраці [15].

Аналіз особливостей співпраці України з міжнародними фінансовими організаціями дає можливість визначити напрями оптимізації взаємин з ними, які визначаються специфікою самих міжнародних фінансових організацій.

Перший напрямок передбачає збереження наявних рівнів і форм взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями і надалі. У цьому випадку можливим є також повне збереження всіх тих протиріч, які існують і зараз. Можна також прогнозувати, що суперечності у відносинах з міжнародними фінансовими організаціями посилюватимуться, враховуючи і процес трансформації самих організацій, і можливий розвиток національної економіки України. До того ж, одним з обтяжуючих факторів може виступати посткризовий коливання загальносвітових економічних процесів.

У цьому напрямі також зберігатиметься ситуація і з кореляцією між співпрацею з міжнародними фінансовими організаціями та приватними інвесторами.

Другий напрямок передбачає перехід від безпосереднього отримання фінансових ресурсів від міжнародних фінансових організацій до отримання виключно політичною та консультативною допомогою. У цьому випадку можна прогнозувати фактично збереження стану поточних взаємин України з такими організаціями, враховуючи те, що протягом довгого періоду фінансові ресурси в Україну не надходять. У таких умовах офіційний перехід від стану очікування грошей до постійної політичної та консультативної підтримки знизить деяку напругу у відносинах з міжнародними фінансовими організаціями і в цілому позитивно впливатиме на подальший розвиток ситуації в Україні.

У цьому напрямку відносини з приватними інвесторами також залишатимуться нормальними, враховуючи наявність політичної та консультативної підтримки України з боку наведених організацій.

Третій напрямок є суто гіпотетичним і передбачало б відсутність будь-яких відносин з міжнародними фінансовими організаціями ще з часів отримання незалежності. Прогнозувати, до чого це могло б привести, важко, враховуючи, що Україна не має такої підтримки від діаспори, як, наприклад, Китай, не є таким могутнім державою тощо. Те ж саме треба сказати щодо прогнозування відносин з приватними інвесторами в цьому випадку.

Очевидним є те, що міжнародні фінансові організації далеко не завжди враховують об'єктивні потреби розвитку (в тому числі в плані проведення промислової, науково - технічної політики) і специфіку (наприклад, наявність тих чи інших інструментів соціальної допомоги, вимушено пільгових тарифів) держави, яка отримує зовнішні надходження. До речі, в цьому контексті можна згадати про можливість і необхідність впровадження цільового підходу у співпраці з кредиторами. Зокрема, слід звернути увагу на те, що різні кредитори або потенційні кредитори мають і різні підходи щодо характеру використання запозичених коштів. Особливої уваги в даному відношенні заслуговує співпраця з Європейським банком реконструкції та розвитку як установою, яка здійснює кредитування на мікрорівні і стимулює тим самим процес залучення в Україну приватних іноземних інвестицій, враховує інтереси розвитку реального сектора країни - реципієнта.

Беручи до уваги викладене вище, можна говорити про наступні напрямки оптимізації взаємин України з міжнародними фінансовими організаціями.

Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями є шляхом інтеграції України в міжнародні економічні і політичні відносини. Центральним напрямком у наведеному спектрі завдань є формування ринкової системи господарства і заснованої на ринкових принципах моделі взаємовідносин з іноземними партнерами і кредиторами як найбільш ефективних і продуктивних. При цьому головною вимогою до реалізації відповідних програм виступає інтеграція економіки у світове господарство: йдеться про придбання українською економікою всіх атрибутивних ознак і

параметрів, які є поширеними у світовій співдружності і яких дотримуються його члени.

Зрозуміло, що співпраця з названими суб'єктами має вельми небезпечні негативні наслідки, серед яких потрібно назвати проблеми зовнішньої політичної та економічної залежності. Але дуже важливо усвідомлювати, що саме від характеру взаємодії з міжнародними фінансовими організаціями, а також з приватними кредиторами залежить ставлення до України в світі, залежать можливості реальної інтеграції у світове співтовариство і специфіка співпраці з окремими державами світу.

Разом з тим, необхідно усвідомлювати фактор зростання зовнішньої заборгованості держави за рахунок кредитів від міжнародних валютно-фінансових організацій та інституцій. Поряд із зовнішньою заборгованістю з інших джерел, заборгованість міжнародним структурам є чинником, який з негативної сторони характеризує можливість держави до розвитку за рахунок внутрішніх джерел та обслуговування зовнішнього боргу. Крім того, при негативному перебігу подій в економічній сфері всередині держави залишається перспектива потрапити до країн - банкрути.

По-друге, не можна розглядати можливості розриву співробітництва з названими організаціями. Це стосується всіх кредиторів, як міжнародних валютно-фінансових установ, так і приватних кредиторів. Світовий досвід показує, що подібна «агресивна» стратегія може занадто згубно позначитися на економічному розвитку країни-боржника. Зокрема, досвід країн Латинської Америки ще часів боргової кризи 1980-х і початку 1990-х років переконує, що подібні дії практично зводять до нуля будь-які спроби країни вийти на скільки-небудь сприятливу позицію на міжнародних фінансових ринках і занадто негативно впливають на розвиток країни надалі.

Замість цього, більш гнучка стратегія може принести значно більше успіхів у середньо-і довгостроковій перспективі. У будь-якому випадку стратегія конфронтації дорого обійдеться Україні. Природна модель розвитку держави повинна тяжіти до широкої інтеграції в міжнародні економічні і

політичні відносини. Економіка держави, яка залучена в міжнародну кооперацію і розподіл праці, отримує доступ до технологічних новацій, отримує додаткові важелі підвищення ефективності і зниження вартості одиниці продукції, насичення внутрішнього споживчого ринку.

По-третє, стратегія взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями повинна будуватися з урахуванням поточного стану національної економіки. Необхідною є і більш широка концептуальна визначеність, а саме включення моделі співпраці з міжнародними фінансовими організаціями та приватними кредиторами в загальну модель соціально-економічного розвитку.

До стабілізації політичної ситуації в державі не можна сподіватися на вирішення проблеми зовнішньої заборгованості. Саме це визначає цілі оптимізації зовнішніх запозичень в умовах сучасного розвитку України. Досягнення цих цілей не може не бути важливим фактором стабілізації ситуації як з надходженням нових засобів і їх ефективним використанням в державі, так і своєчасним обслуговуванням отриманих коштів, отже сприятиме загальному макроекономічному оздоровленню національної економіки України та її виходу з кризового стану.

У стратегії взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями необхідно чітко визначити форми продовження співпраці з такими організаціями. З урахуванням практики останніх років нерегулярності надходження фінансових ресурсів можливі зміни самих принципів взаємовідносин з міжнародними фінансовими організаціями.

По-четверте, можливим напрямком подальшої побудови відносин України з міжнародними фінансовими організаціями є перехід від безпосереднього отримання фінансових ресурсів до отримання консультативної та політичної підтримки від цих установ. Таке розгортання подій можливо за умов економічного зростання в Україні та успішного здійснення ринкових реформ. У свою чергу консультативна та політична підтримка України з боку міжнародних фінансових організацій (без надання

кредитів) не тільки знизить гостроту проблеми зовнішньої заборгованості, але й стане засобом залучення в Україну іноземного капіталу. Використання досвіду фахівців міжнародних фінансових організацій може здійснюватися на дорадчому рівні. Фахівці міжнародних структур не повинні приймати рішення, як це робилося до цього часу. Незалежно від обставин рішення повинні приймати українські посадові особи, які є елементарним ознакою існування економічного і політичного суверенітету. Співпраця з названими міжнародними структурами не можна розглядати як пошуки і знаходження чергового «старшого брата», який би замінив колишні центральні органи союзної держави.

По-п'яте, при сучасних умовах необхідна переорієнтація співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на досягнення національних інтересів України в країні та за її межами. В якості пропозиції можна спробувати впливати за допомогою міжнародних фінансових організацій на інші країни для досягнення національних інтересів України.

Але, враховуючи нинішній стан країни- прохача, такі можливості для України не представляються досить реальними. Крім цього, на співпрацю з міжнародними фінансовими організаціями впливає реакція західних засобів масової інформації щодо економічного і соціально- політичного клімату в Україні. Прикладом може служити висвітлення проблем корупції, діяльності Національного банку України, порушення інтересів закордонних комерційних структур, які діють в Україні, тощо. До об'єктивних реалій відносяться також фактори впливу на Міжнародний валютний фонд і Світовий банк потужних держав світу (у першу чергу США) з метою досягнення відповідних економічних і політичних цілей в Україні і в інших країнах.

Ці обставини мають враховуватися в процесі співпраці України як з міжнародними структурами, так і безпосередньо у відносинах з відповідними країнами. Певні зрушення у відносинах з відповідними країнами матимуть позитивний вплив на відносини з міжнародними валютно - фінансовими

установами та організаціями і навпаки. Актуальною є диверсифікація відносин з міжнародними фінансовими організаціями (не обмежуючи співробітництво лише МВФ, Світовим банком та ЄБРР).

По-шосте, важливим є також чітке розділення функцій і сфер діяльності між державними організаційними структурами - Міністерством фінансів України, Національним банком України, Міністерством економіки України (та його підрозділами, які здійснюють загальнодержавну регуляцію зовнішньоекономічної діяльності). Організаційні структури, від діяльності яких залежить розвиток співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями, повинні мати чітку програму діяльності, яка, в свою чергу, потребує постійної координації відповідно до чітко певними державними стратегічними пріоритетами.

Очевидна взаємозалежність - використання можливостей інтеграції в міжнародні економічні відносини є засобом впливу на проблеми формування зовнішніх боргових зобов'язань та обслуговування такого боргу. І, навпаки, поліпшення боргової позиції є потужним інтеграційним чинником.

По-сьоме, взаємини України з міжнародними фінансовими організаціями мають будуватися в контексті оптимізації моделі соціально - економічного розвитку і зміни відповідних акцентів. У процесі співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями потрібно брати до уваги всю сукупність внутрішніх політичних факторів, які не завжди враховують міжнародні фінансово - кредитні структури. До цих факторів належать: чітка визначеність курсу економічних реформ і його обґрунтована реалізація в державі, а не лише декларування реформ; облік загальнополітичної розстановки сил, включаючи структуру парламенту та персоналії в органах державної влади та управління тощо.

По-восьме, трансформаційні умови сучасного розвитку України як обов'язкової передумови поліпшення ситуації з використанням залучених коштів вимагають проведення загальних структурних реформ. Саме вони можуть відкрити шлях до більш повного використання потенціалу держави.

Дану задачу необхідно вирішувати згідно апробованих світовою практикою критеріїв і відповідно з поточним розгортанням подій в країні [1].

Не викликає сумнівів, що окрім згаданих напрямків у спектрі проблем співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями важливу роль відіграють структура і загальна концептуальна орієнтація зовнішньоекономічної діяльності держави. Можна згадати про об'єктивну енергетичної, сировинної, технологічної залежності України від зовнішніх джерел, причому пом'якшити вплив такої залежності на макроекономічну ситуацію в стислі терміни є завданням дуже проблематичною. Велике значення має механізм курсоутворення національної грошової одиниці. Останній здійснює помітний вплив як на розвиток національної економіки в цілому, так і на обслуговування зовнішніх зобов'язань держави.

Принципи захисту державних інтересів України у відносинах з міжнародними фінансовими організаціями повинні спиратися на пріоритети довгострокових цілей соціального, політичного та економічного розвитку. Досвід ряду країн, які здійснили ринкову трансформацію, і самої України свідчить, що кредити міжнародних фінансових організацій можуть активно сприяти вирішенню фінансових та інших проблем.

Ефективність співробітництва з названими структурами вирішальним чином залежить від відповіді на питання: яким є співвідношення середньострокових вигод від підвищення відкритості та лібералізації національної економіки з можливими втратами виробників і споживачів; яким чином можна узгодити коротко-, середньо- і довгострокові інтереси економіки з урахуванням різноманітних комбінацій внутрішніх і зовнішніх ресурсів. У цьому аспекті велике значення набувають також політичні чинники згаданого співробітництва.

Світовий банк є однією з найбільших у світі організацій, що надають допомогу з метою розвитку. Банк розробляє стратегії допомоги для кожної зі своїх країн-клієнтів у співробітництві з державними органами, неурядовими організаціями й приватним сектором. Представництва Банку в різних країнах

світу займаються реалізацією його програм, підтримують зв'язок з урядом і цивільним суспільством і сприяють більше глибокому розумінню проблем розвитку.

Незважаючи на певну різницю у функціях, всі організації Світового банку тісно пов'язані, перш за все, єдністю цілей: сприяння стабільному економічному зростанню країн-членів, допомога в реконструкції господарства країн, що розвиваються, заохочення розвитку приватного сектора, заохочення іноземного інвестування.

Світовий банк продовжує підтримувати першочергові реформи, що покликані подолати ключові структурні передумови нинішньої економічної кризи в Україні та закласти фундамент для всебічного і стійкого зростання. Для цього ми надали дві серії операцій з підтримки державного бюджету, а саме серію мультисекторальних ППР та ППР в галузі фінансового сектору. Проведення реформ, за допомогою цих операцій з підтримки бюджету сприяє зміцненню системи врядування, прозорості та підзвітності в державному секторі, а також стабільності в банківському секторі. Ці операції також сприяють зусиллям по зміцненню нормативно-правової бази та зниженню витрат на ведення бізнесу; допомагають вивільнити потенціал приватного підприємництва і створюють надійні і якісні робочі місця для всіх українців, забезпечуючи ефективне і вчасне використання обмежених державних ресурсів для надання високоякісних державних послуг у вирішальний момент. Світовий банк також підтримує українську владу в намаганнях реформувати неефективну і несправедливу систему житлових субсидій, водночас захищаючи бідні верстви населення від підвищення енерго-тарифів за рахунок зміцнення соціальної допомоги. Інвестиційні проекти Світового банку, як і раніше, спрямовані на поліпшення основних суспільних послуг, таких, як централізоване теплопостачання, електроенергетика, дорожня інфраструктура, водопостачання та водовідведення, охорона здоров'я та соціальний захист. Світовий банк також

надає підтримку Україні шляхом надання консультацій з питань політики і технічної допомоги в розробці та здійсненні всебічних структурних реформ, в тому числі в таких галузях, як: зміцнення врядування в державному секторі та підвищення ефективності використання державних ресурсів, боротьба з корупцією, відновлення балансу між фіскальними та зовнішніми рахунками, стабілізація банківського сектора; поліпшення інвестиційного клімату; реструктуризація енергетичного сектора і зміцнення системи соціального захисту населення з метою надання адресної допомоги бідним і найбільш уразливим верствам населення. У додаток до фінансування низки поточних проектів в приватному секторі, МФК впроваджує масштабну консультативну програму в Україні, працює над спрощенням регуляторної політики, поліпшенням інвестиційного клімату та енергоефективності, підвищенням конкурентоспроможності місцевих виробників продуктів харчування, допомагає відкривати нові ринки, а також забезпечує розширення доступу для фінансування. Після різкого зменшення великих фінансових дисбалансів у 2015 році, в 2016 році доходи знизилися, а витрати зросли, в основному за рахунок зниження внесків на соціальне забезпечення (SSC) в результаті зменшення ставки єдиного соціального внеску з 40% до 22%, більших витрат на оборону та забезпечення внутрішнього правопорядку і соціальний захист. В результаті, загальний дефіцит державного бюджету склав 49 млрд. грн. (або 2,1% річного ВВП).

Таблиця 3.1

Проекти, які реалізуються Світовим банком в Україні.

Сектор економіки	Назва проекту, що реалізується	Сума позики, млн. дол. США
Соціальний сектор	- Проект «Удосконалення системи соціальної допомоги»	- Сума позики 99,4 млн. дол., з якої вибрано 89,36 млн.дол.
Фінансовий сектор	- «Другий проект розвитку експорту» - Фінансування по проекту «Другий проект розвитку експорту» - Проект «модернізації державних фінансів»	- Сума позики 154,5 млн. дол., з якої вибрано 154,5 млн.дол. - Сума позики - 150 млн. дол., з якої вибрано 10,38 млн. дол. - Сума позики 50 млн. дол., з якої вибрано 2,97 млн.дол.
Енергетика	- Проект «реабілітації гідроелектростанцій» - Проект «додаткове фінансування по проекту реабілітації гідроелектростанцій» - Проект з «передачі електроенергії» - Проект з «енергоефективності»	- Сума позики 106 млн. дол., з якої вибрано 64,23 млн. дол. - Сума позики 60 млн. дол., з якої вибрано 5,84 млн. дол. - Сума позики 200 млн. дол., з якої вибрано 57,22 млн.дол. - Сума позики МБРР - 200 млн. дол., з якої вибрано 13,33 млн.дол.
Муніципальна інфраструктура	- Проект «розвитку міської інфраструктури»	- Сума позики 140 млн. дол., з якої вибрано 50,70 млн.дол.
Агропромисловий комплекс	- Проект «Видача державних актів на право власності на землю та розвиток системи кадастру»	- Сума позики 89,68 млн. дол., з якої вибрано 66,54 млн.дол.
Розвиток державного сектора	- Проект «Розвиток системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень»	- Сума позики 32 млн. дол., з якої вибрано 31,43 млн.дол..
Транспортний сектор	- Проект «Покращення автомобільних доріг та безпеки руху»	- Сума позики 400 млн. дол., з якої вибрано 216,64 млн.дол.

Джерело: [5] <http://www.minfin.gov.ua>.

Достатньо велика сума коштів була виділена Світовим банком на Проект «розвитку міської інфраструктури», що передбачає реконструкцію водопровідних мереж та підвищення ефективності діяльності підприємств житлово-комунального господарства. У межах цього проекту кредит надається на пільгових умовах на 17 років під гарантії уряду.

На сьогодні Україною здійснюються заходи з метою підготовки та отримання до державного бюджету в поточному році коштів в рамках «Другої програмної позики на реабілітацію фінансового сектора» (передбачається отримати 350 млн. дол. США). Метою проекту є консолідація спільних зусиль Кабінету Міністрів України та Національного банку України, спрямованих на запровадження комплексної системи капіталізації системних проблемних банків за участю держави, консолідацію

банківської системи, зміцнення системи гарантування вкладів, підвищення довіри суспільства до банківської системи. Також проводиться спільна робота зі Світовим банком щодо підготовки інвестиційних проектів загальним обсягом 460,0 млн. дол. США [5]. У липні 2012 року проведено переговори щодо залучення позики у сумі 450,0 млн.дол.США для впровадження Другого проекту покращення автомобільних доріг та безпеки руху, метою якого є приведення до європейського рівня транспортно-експлуатаційного стану автомобільної дороги М-03 Київ-Харків на ділянці від м. Лубни до м. Полтава. Затвердження Проекту Радою директорів Світового банку планується наприкінці вересня поточного року. Українська Сторона активно співпрацює зі Світовим банком над підготовкою переговорів щодо залучення Додаткового фінансування для Проекту «Розвиток системи державної статистики для моніторингу соціально-економічних перетворень» у сумі 10,0 млн. дол.США. Додаткове фінансування буде спрямовано на удосконалення технологій збирання, оброблення, збереження та поширення даних шляхом зміцнення та розширення технічної інфраструктури органів державної статистики центрального та регіонального рівня для забезпечення її відповідності вимогам встановлення Інтегрованої системи обробки статистичних даних [6]. Світовий банк співпрацює в сфері підвищення міжнародної конкурентоспроможності України, фінансуючи заходи на покращення такої ключової інфраструктури, як енергетика і транспорт, надаючи консультації з питань політики, спрямованої на поліпшення в Україні ділового клімату, сприяння інноваціям та впровадженню нових технологій і забезпечення достатньої пропозиції кваліфікованої робочої сили [7, с. 7]. Банк продовжує підтримувати державний сектор України для більш ефективного і прозорого використання бюджетних ресурсів з одночасним покращенням послуг для українських громадян. До того ж, для удосконалення управління, Світовий банк заохочує до участі організації громадянського суспільства і допомагає створити умови, за яких окремі групи громадян могли б висловити свої вимоги щодо

покращення послуг та роботи органів управління, в тому числі у сфері охорони здоров'я, комунально-житлових послуг, покращення довкілля. Присутність Світового банку в будь-якій країні обов'язково супроводжується вивченням її економіки, системи управління і контактами з потенційними позичальниками – «господарями» і «управлінцями», тобто керівниками держави. Самий факт його присутності в країні означає здійснення в ній ринкових реформ [8, с. 6]. Ретроспективний аналіз реалізованих в Україні проектів засвідчив, що і проекти, і їх «керівники» виявилися не на висоті. Якщо інтереси Світового банку були захищені наданими йому гарантіями (бюджетними), то позичальники явно не одержали очікуваного ефекту від одержаних кредитів, тобто такого, що з лишком покривав би вартість проекту, забезпечуючи приріст багатства українців. Більше того, Україна втратила, по-перше, гроші, що були вкладені не результативно, по-друге, відсотки, що підлягають оплаті, по-третє, кошти, витрачені на обслуговування кредитів. Влада України, так само як і всі українські позичальники рангом нижче, передусім прагне одержати гроші, не замислюючись щодо наслідків. Разом з тим здоровий глузд вимагає розрізняти інтереси кожної зі сторін, тобто, налагоджуючи співробітництво, і держава, і Світовий банк мають забезпечити їх дотримання. Для цього насамперед потрібно визначити цілі, обсяги і джерела зовнішнього фінансування власної довгострокової програми реформ (якщо вона є), виробити механізми одержання, ефективного управління, цільового використання і повернення позик [9, с.15].

Фінанси 214 Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право №3 2013 В Україні не існує чітко регламентованої системи дій української сторони щодо отримання і використання міжнародних кредитів. Крім того виявилася неузгодженість у розумінні кожною зі сторін процедури підготовки і проходження проектів. Ще на початку своєї діяльності в Україні Світовий банк створив власну матеріальну, кадрову і методологічну базу. На чому ж ми спіткнулися? Передусім на тому, що розуміли процес підготування проектів, що

фінансуються (зазвичай у вигляді технічної допомоги з притягненням іноземних консультантів), як обґрунтування проекту для нас, а насправді, всі наявні ТЕО - це документи для них. Неодноразово також виникали поточні проблеми з митними і податковими службами, спричинені неврегульованістю відповідних процедур. Слід згадати і невизначеність стосовно використання тимчасово вільних коштів. Отже, висновок може бути один – наша держава не сконструювала стратегії співробітництва зі Світовим банком, відтак виявилася внутрішньо неготовою для таких взаємин. Також в нашій країні катастрофічно неефективним є менеджмент проектів: незважаючи на використання частини коштів, майже скрізь відсутні результати. Звичайно, основна причина цього полягає у вилученні коштів на поточні бюджетні цілі (оскільки немає регламенту), однак не слід скидати з рахунку і спроби замінити відповідальний за результати професійний менеджмент ледь переученим за кордоном відомчим персоналом, запропонованим власне самим реципієнтом [10, с.12]. У країні відсутнє планування і контроль виконання проектів. Для того щоб обґрунтувати, спланувати й організувати керівництво проектом в інтересах української сторони, потрібно провести додаткову роботу, на зразок тієї, що виконують так звані проектні команди контрагента, і виробити стратегічний план, з якого повинні випливати активна позиція і всі подальші дії. В протилежному разі - порядку не буде. Сумнівним є той факт, що Україна від самого початку не формує в проекті своїх стратегічних інтересів щодо дотримання якихось критеріїв, наперед заданих показників і не закладає механізмів управління ним. Передбачається, що всі процедури, які виконує, наприклад, місія Світового банку та консультанти, що приїждять з-за кордону, це і є, власне, ті управлінські дії, які потрібні для успішної реалізації проекту в Україні. Наслідком такої «сліпої» довіри є неефективне використання коштів на стратегічно важливих об'єктах, неповернення кредитів, зупинення проектів. А оскільки були надані державні гарантії, то держбюджет мусить виплачувати суми, які не повертають підприємства. Це питання потребує

нагального вирішення. У підготовлених проектах відсутній розрахунок різних можливих збитків. Приміром, деякі підприємства не використовують кошти, призначені на здійснення ухваленого проекту, відтак за їх резервування нараховуються проценти. Або гроші вкладаються в проект, який на стадії реалізації виявляється непотрібним. Однак його фінансування продовжується доти, доки цей абсурд не стає очевидним. І що в цьому плані особливо дивує, то це відсутність майже в усіх проектах розрахунків ефективності використання наданого кредиту, а тим більше, обґрунтованих звітів підприємств про реальний ефект (чи неефективність) від використання наданих коштів.

3.3 Поліпшення інвестиційного клімату в Україні

Економіка України перебуває в складній економічній ситуації, яка зберегла тенденції до погіршення у 2015 році внаслідок продовження агресивної політики Російської Федерації, окупації Криму і військових операцій на сході України.

Питання створення сприятливих умов розвитку бізнес-клімату в Україні залишається одним з найактуальніших.

Обсяг залучених з початку 2015 року прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в економіку України на 1 липня 2015 р. становив 42851,3 млн. дол. США (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції) та в розрахунку на одну особу населення – 1000,5 дол.

У січні-червні 2015 р. в економіку України іноземними інвесторами вкладено 1042,4 млн. дол. та вилучено 351,3 млн. дол. прямих інвестицій (акціонерного капіталу). Зменшення вартості акціонерного капіталу за рахунок переоцінки, утрат та перекласифікації становило 3604,0 млн. дол., у тому числі за рахунок курсової різниці – 3539,3 млн. дол.

У 2015 році інвестиції надходили зі 133 країн світу. Із країн ЄС із початку року внесено 33154,9 млн. дол. інвестицій (77,4% загального обсягу акціонерного капіталу), з інших країн світу – 9696,4 млн. дол. (22,6%).

До десятки основних країн-інвесторів, на які припадає більше 83% загального обсягу прямих інвестицій, входять: Кіпр – 12274,1 млн. дол., Німеччина – 5489,0 млн. дол., Нідерланди – 5108,0 млн. дол., Російська Федерація – 2685,6 млн. дол., Австрія – 2354,3 млн. дол., Велика Британія – 1953,9 млн. дол., Британські Віргінські Острови – 1872,6 млн. дол., Франція – 1539,2 млн. дол., Швейцарія – 1371,2 млн. дол. та Італія – 966,6 млн. дол.

При цьому, обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу) з України в економіку країн світу на 1 липня 2015 р. становив 6254,4 млн. дол., у т.ч. у країни ЄС – 6015,4 млн. дол. (96,2% загального обсягу), в інші країни світу – 239,0 млн. дол. (3,8%).

Прямі інвестиції з України здійснювались до 46 країн світу, переважна частка яких була спрямована до Кіпру (93,0%).

Вимоги українських прямих інвесторів за борговими інструментами до підприємств прямого інвестування за кордоном на 1 липня 2015 р. становили 218,0 млн.дол.

Загальний обсяг прямих інвестицій (акціонерного капіталу та боргових інструментів) в економіку країн світу становив 6472,4 млн.дол. США.

Таблиця 3.3

Прямі іноземні інвестиції в економіку України

(млн. дол. США)

	Усього	у тому числі з	
		країн ЄС	інших країн світу
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 січня 2015 р.	54070,7	42789,5	11281,2
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 січня 2015 р.	45764,2	35603,9	10160,3

Надійшло акціонерного капіталу нерезидентів	1042,4	419,8	622,6
Вибуло акціонерного капіталу нерезидентів	-351,3	-222,2	-129,1
Інші зміни вартості акціонерного капіталу нерезидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-3604,0	-2646,6	-957,4
з них курсова різниця	-3539,3	-2773,0	-766,3
Акціонерний капітал нерезидентів на 1 липня 2015 р.	42851,3	33154,9	9696,4
Боргові інструменти (заборгованість за кредитами та позиками, зобов'язання за торговими кредитами та інші зобов'язання перед прямими інвесторами)			
на 1 січня 2015 р.	8306,5	7185,6	1120,9
на 1 липня 2015 р.	8850,4	7609,1	1241,3
Прямі інвестиції нерезидентів в Україні (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 липня 2015 р.	51701,7	40764,0	10937,7

Таблиця 3.4

Прямі інвестиції з України в економіку країн світу

(млн. дол. США)

	Усього	у тому числі в	
		країни ЄС	інші країни світу
Прямі інвестиції резидентів в економіці країн світу (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 січня 2015 р.	6562,7	6239,7	323,0
Акціонерний капітал резидентів в економіці країн світу на 1 січня 2015 р.	6350,7	6033,3	317,4
Надійшло акціонерного капіталу резидентів	26,4	0,0	26,4
Вибуло акціонерного капіталу резидентів	-81,4	-1,9	-79,5
Інші зміни вартості акціонерного капіталу резидентів (зміна вартості, утрати, перекласифікація інвестицій тощо)	-41,3	-16,0	-25,3
з них курсова різниця	-40,9	-16,0	-24,9
Акціонерний капітал резидентів в економіці країн світу на 1 липня 2015 р.	6254,4	6015,4	239,0

Боргові інструменти (вимоги за кредитами та позиками, торговими кредитами та інші вимоги до підприємств прямого інвестування)			
на 1 січня 2015 р.	212,0	206,4	5,6
на 1 липня 2015 р.	218,0	207,5	10,5
Прямі інвестиції резидентів в економіці країн світу (акціонерний капітал та боргові інструменти) на 1 липня 2015 р.	6472,4	6222,9	249,5

Протягом 2014-2015 років Урядом України вжито комплекс заходів зі створення якісно нових умов ведення бізнесу, що мають забезпечити відбудову економіки України та її стабільний розвиток.

Завдяки цьому, у рейтингу Світового банку «Doing Business 2015» Україна за показником легкості ведення бізнесу займає 96 місце серед 189 країн світу (у 2014 році - 112 місце).

На сьогодні в Україні створене правове поле для інвестування та розвитку державно-приватного партнерства. Законодавство України визначає гарантії діяльності для інвесторів, економічні та організаційні засади реалізації державно-приватного партнерства в Україні.

На території України до іноземних інвесторів застосовується національний режим інвестиційної діяльності, тобто надано рівні умови діяльності з вітчизняними інвесторами. Іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації.

У випадку припинення інвестиційної діяльності іноземному інвестору гарантується повернення його інвестиції в натуральній формі або у валюті інвестування без сплати мита, а також доходів від інвестицій у грошовій або товарній формі. Держава також гарантує безперешкодний і негайний переказ за кордон прибутків і інших коштів в іноземній валюті, одержаних на законних підставах унаслідок здійснення іноземних інвестицій.

Для підвищення захисту іноземних інвестицій Законом України від 16.03.2000 № 1547 ратифікована Вашингтонська Конвенція 1965 року про

порядок вирішення інвестиційних спорів між державами та іноземними особами.

Вирішенню проблемних питань інвесторів покликані сприяти комісії із сприяння досудовому врегулюванню спорів з інвесторами, які можуть створюватися органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування як тимчасові консультаційно-дорадчі органи з метою сприяння досудовому врегулюванню спорів між інвестором і органом виконавчої влади (місцевого самоврядування).

Підписано та ратифіковано Верховною Радою України міжурядові угоди про сприяння та взаємний захист інвестицій з більше ніж 70 країнами світу.

З метою належної реалізації національних зовнішньополітичних і зовнішньоекономічних пріоритетів, сприяння виходу українських експортерів на зовнішні ринки, захисту їхніх економічних і торговельних інтересів за кордоном та залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, з квітня 2013 року при МЗС функціонує Рада експортерів та інвесторів України.

З метою активізації роботи щодо розвитку та реалізації інвестиційного потенціалу України, збільшення обсягу іноземних інвестицій, підтримки пріоритетних інвестиційних проектів, поліпшення інвестиційного клімату в державі, забезпечення захисту прав інвесторів, сприяння ефективній взаємодії інвесторів з державними органами у грудні 2014 року Указом Президента України утворено Національну інвестиційну раду.

З метою пошуку дієвих механізмів залучення іноземних інвестицій в Україну Урядом держави на регулярній основі проводяться бізнес-форуми за участю потенційних іноземних інвесторів.

Зазначені заходи покликані сприяти покращенню інвестиційного іміджу України та збільшенню обсягів залучення іноземних інвестицій та капітальних інвестицій в економіку держави.

Для забезпечення економічного зростання, сприятливий інвестиційний клімат на нинішньому етапі стає головною задачею. Потрібне радикальне поліпшення інвестиційного клімату, бо нині він, не дивлячись на очевидні позитивні зміни, залишається вельми непривабливим. Разом з тим, як показує наведений вище огляд, швидко змінити ситуацію практично неможливо. Багато процесів, як, наприклад, політична реформа, подолання корупції і інші інституційні зміни мають тривалий характер. Звідси принциповий висновок: розумна політика полягає в тому, щоб забезпечити якщо не швидке, то постійне і неухильне поліпшення ситуації. У інвесторів повинна скластися впевненість, що сьогодні краще, ніж вчора, а завтра буде краще, ніж сьогодні. Таким чином, потрібна довгострокова стратегія стимулювання залучення інвестицій, закріплена в державній економічній політиці.

Одним з першочергових заходів є досягнення національної згоди між різними рівнями управління владними структурами, соціальними групами, політичними партіями і суспільними організаціями. А також необхідне удосконалення правової і нормативної бази держави, націленої на створення і функціонування стабільної економіки.

Необхідною передумовою інвестиційної діяльності є низький рівень інфляції, рівно як і передбаченість поведінки цін в економіці. Тому найважливішою задачею залишається проведення політики, направленої на стійке зниження інфляції і інфляційних очікувань.

Без серйозних зусиль по врегулюванню проблеми державного боргу, а також без введення жорстких обмежень на формування державного боргу неможливо серйозно поліпшити імідж України в очах іноземних інвесторів.

Не повинно бути політики збору податків будь-якою ціною. Необхідна проста і зрозуміла система оподаткування, яка задовольняла б сподіванням платників податків і дозволяла б дотримати державні інтереси. Критично важливо припинити практику хаотичного внесення поправок в податкове законодавство. Поправки, погіршуючи положення платників податків, повинні вноситися строго відповідно до регламенту. Необхідно також поліпшити інформування платників податків, скоротити можливості співробітників фіскальних служб довільно тлумачити невизначені положення податкового законодавства. Також необхідне надання податкових пільг вітчизняним і іноземним інвесторам, банкам, що йдуть на довгострокові інвестиції з тим, щоб повністю компенсувати їм збитки від сповільненого обороту капіталу в порівнянні з іншими напрямками їх діяльності.

В найкоротші терміни треба реалізувати програму реструктуризації банківської системи: підвищення прозорості банківської системи, вдосконалення системи банківського нагляду, запобігання банкрутствам банків, стимулювання підвищення кваліфікації банківських менеджерів, становлення нової системи бухгалтерського обліку, що базується на міжнародних принципах.

Найефектнішим шляхом скорочення масштабів корупції є подальша лібералізація, обмеження можливостей втручання урядовців в господарські процеси, скорочення сфер адміністрування і регулювання. Там же, де вони необхідні, повинні бути розроблені гранично прості і прозорі процедури виконання адміністративних функцій, а також контролю над їх виконанням. Необхідно послідовно усувати невизначеність і суперечність в законодавстві, можливості різних тлумачень і пов'язаних з ними зловживань, що залишаються.

Треба надати особливу увагу захисту прав інтелектуальної власності. Необхідно не тільки захищати зареєстровані торгові марки, видані патенти, здійснювати захист від підробки продукції, але також і ввести

переслідування за самовільне використання торгової марки, як це передбачено законодавством, намагатися підвищити ефективність діяльності правоохоронних органів в цій сфері.

Так само всесторонньо повинна розвиватися конкуренція. Необхідна ліквідація обмежень на підприємницьку діяльність і створення рівних умов для суб'єктів господарювання.

Необхідно спростити процедури по організації бізнесу. Зараз потрібні резолюції безлічі інстанцій і дозвільних документів. Треба створити технологію, що базується на принципі, коли підприємцю достатньо звернутися в одну інстанцію і за відносно короткий відрізок часу, обчислюваний декількома днями, він зможе отримати дозвіл або чітко аргументовану відмову.

Нарешті, в Україні існує істотний резерв посилення економічної мотивації іноземного інвестування, що відносно не залежить від реформування інвестиційного клімату, а пов'язаний лише з організаційними моментами. Мова йде про значне розширення інформації про інвестиційну діяльність для нерезидентів, систематизацію та регулярне оновлення банку даних інвестиційних проектів, розроблених відповідно до міжнародних підходів. Це потребує активізації діяльності Державної кредитно-інвестиційної компанії, Центру сприяння іноземним інвестиціям Мінекономіки України, переорієнтації ресурсів міжнародної технічної допомоги на підготовку інвестиційних проектів світового рівня.

Реалізація вищезазначених заходів сприятиме поліпшенню інвестиційного клімату в Україні, створить передумови для виникнення сталих інвестиційних мотивацій у зарубіжних партнерів, що обов'язково приведе до зменшення розриву між потребами національної економіки в зовнішніх інвестиційних ресурсах та їх фактичним надходженням.

Висновки

Розбудова механізмів управління міжнародним фінансовим співробітництвом України є важливим напрямом державної політики у сфері залучення ресурсів міжнародних фінансових ринків для проведення економічних реформ у країні, що дасть змогу вчасно адаптуватися до системних змін світової економіки в період кризи. Розширення формату співробітництва України з МФО потребує розвитку конструктивної взаємодії з організаціями Групи Світового банку (МБРР, МФК, МАР, БАГІ). Оскільки Україна є членом зазначених організацій, активізація співпраці на основі її ініціатив є пріоритетним напрямом розвитку її міжнародного фінансового співробітництва. Для цього слід забезпечити проведення низки заходів, зокрема, розробити нормативно-правове забезпечення для інституційного становлення компаній з управління активами та спеціальних фондів МФО, які є резидентами України та були засновані міжнародними фінансовими організаціями – партнерами України. Для усунення низки проблем, пов'язаних із якістю комунікацій між ініціаторами проектів з МФО та органами державної влади, недостатністю досвіду, скороченням термінів погоджувальних процедур і спрощенням процесу підготовки проекту, слід залучати спеціалізовані консалтингові компанії, які б забезпечували виконання заходів, необхідних при підготовці проектів МФКО у державному секторі. Після подолання кризових наслідків усередині країни у період відновлення та динамічного зростання національної економіки співробітництво України зі Світовим банком має забезпечити збільшення масштабів технічного консультування, фінансування розвитку регіонів країни та приватного сектору економіки, впровадження нових механізмів надання підтримки зі стратегічних питань розвитку економіки та інвестиційного менеджменту. У довгостроковому періоді акцент співробітництва зі Світовим банком має бути перенесено з кредитної підтримки на надання інноваційних, консультаційних та фінансових послуг, спрямованих на підтримку розвитку найважливіших державних та ринкових інститутів і впровадження засад інвестиційного фінансування. Проведення

вищезазначених заходів сприятиме задоволенню потреб держави і корпоративного сектора економіки у позичкових коштах з найменш можливими витратами, збільшенню частки інвестиційних ресурсів у загальній сумі державних позик та створенню фінансової і економічної бази для погашення накопичених боргів, посиленню ролі зовнішніх державних позик у вирішенні завдань інвестиційного розвитку національної економіки, забезпеченню більш повного використання матеріальних, кадрових та інтелектуальних ресурсів України. У організаційно-методичному плані вдосконалення співробітництва України зі Світовим банком має забезпечити досягнення позитивних результатів від проведення економічних реформ шляхом посилення ролі української держави у становленні світових валютно-фінансових відносин; використання повного спектру послуг та інструментів, які застосовуються у практиці Світового банку і можуть забезпечити вирішення актуальних завдань економічної політики в Україні; підвищення довіри іноземних інвесторів до економічної політики в Україні, збільшення обсягів прямих іноземних інвестицій та відновлення доступу до міжнародного ринку приватних капіталів. Досягнення вказаних системних орієнтирів сприятиме макроекономічній стабілізації у країні та створить передумови для сталого зростання національної економіки і підвищення рівня життя населення.

Список використаної літератури

1. Бабій, Л. В. До проблеми формування державної економічної політики співпраці України з міжнародними економічними організаціями в системі ООН . Бабій Л.В, Ільченко-Сюйва Л.В // Економіка і держава. – 2013. – № 6. – С. 83–86.
2. Бабій, Л. В. Аналіз основних завдань і принципів розвитку державної гео економічної політики України у сфері підвищення ефективності співробітництва з міжнародними економічними інститутами. Бабій Л.В // Держава та регіони. Серія: Державне управління. – 2014. – № 1 – С. 5-9.
3. Білоусова, Н.С Газовий поворот [Електронний ресурс] / Білоусова Н.С // Офіційний сайт газети «День». - Режим доступу : <http://www.day.kiev.ua/219823>. - 30.11.2011. – Назва з екрана.
4. Бураковский И. В. Мировая экономика: глобальный финансовый кризис уч. пособие / Бураковский И.В, Плотников А.В – Харьков: Фолио, 2010. – 415 с
5. Васенко, В. К. Валютно-фінансовий механізм зовнішньоекономічної діяльності. Навчальний посібник /Васенко В. К – К.: «Центр навчальної літератури», 2015. – 216 с.
6. Вегеш М. М. Політологія підручник / Вегеш М.М - 3-тє вид., перероб. і доповн. - К.: Знання, 2012. - 384 с.
7. Вікіпедія. Національний формат представлення бібліографічних даних [Електронний ресурс]: Міжнародний валютний фонд. - Режим доступу: <http://uk.wikipedia.org/wiki>. – Назва з екрана.
8. Державне управління та державна служба словник-довідник / під ред. Оболенський О.Ю. – К.: КНЕУ, 2014. – 480 с.
9. Довідка про стан та перспективи співробітництва України з МВФ – Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/mfa/ua/publication/content/2932.htm>.

10. Дощатов, Ю.А Програму співпраці з МВФ пролонгують ще на рік [Електронний ресурс] / Дощатов Ю.А// Інформаційне агентство УНІАН. - Режим доступу : <http://economics.unian.net/ukr/detail/121553>. - 03.03.2012. - Назва з екрану.

11. Дунас О.О.Особливості інституту членства у сучасних міжнародних фінансових організаціях Дунас О.О. // Право України. – 2016. - № 8 – С. 129 – 132.

12. Дурман М. О. Регуляторна діяльність Верховної Ради України: історія та перспективи Дурман М.О // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2014. – №1. – С. 141–149.

13. Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Світовим банком – Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=294420&cat_id=48396.

14. Козак, Ю. Г. Міжнародна макроекономіка навч. посіб / Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 400 с.

15. Козик, В. В. Міжнародні економічні відносини. Навчальний посібник / Козик В.В, Панкова Л.П, Даниленко Н.Б - Київ: «Знання», 2016. - ISBN 966-7767-27-2.

16. Купреев, С. С. К вопросу о юридической природе международных финансовых институций . Купреев С.С// Международное публичное и частное право. – 2013. - №1. – С. 6 – 9.

17. Лазебник, Л. Л. Міжнародне фінансове право. Навчальний посібник / Лазебник Л.Л – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 312 с.

18. Лисенков, Ю. М., Коротка, Т. А. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн. Навчальний посібник Лисенков Ю.М, Коротка Т.А – К: Зовнішня торгівля, 2014. – 118 с.

19. Мокій, А. І. Міжнародні організації навч. посіб. / Мокій А.І, Яхно Т.П, Бабець І.Г; Міністерство освіти і науки України. – К.: Центр учбової літератури, 2015. – 280 с.

20. Поважна, Н. Я. Міжнародні валютно-фінансові організації як складова інституціональної основи глобалізації світової економіки. Збірник наукових праць. Міжнародна економіка . Поважна Н.Я – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, – 2015. – № 27. – С. 198–202.

21. Про ведення Мінфіном обліку грантів і кредитів, наданих міжнародними фінансовими організаціями та іноземними державами [Електронний ресурс]: розпорядження Кабінету Міністрів України від 25.01.1995 № 19-р. - Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/19-95-%D1%80>.

22. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій [Електронний ресурс]: закон України № 2402-ХІІ від 03.06.1992. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2402-12>.

23. Про затвердження Стратегії співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013-2015 роки [Електронний ресурс]: постанова Кабінету Міністрів України від 20.06.2006 № 844. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/844-2006-%D0%BF>.

24. Про заходи щодо координації роботи органів державної виконавчої влади з міжнародними фінансовими організаціями у питаннях економічного співробітництва [Електронний ресурс]: розпорядження Президента України від 07.02.1995 № 28/95-рп. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/28/95-%D1%80%D0%BF>.

25. Про підвищення ефективності залучення та використання коштів міжнародних фінансових організацій [Електронний ресурс]: наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України від 29.12.2005 № 451. - Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?code=z0050-05>.

26. . Світовий банк та Україна. 20 років партнерства [Електронний ресурс]: World Bank. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document>
- 27.. Україна націлилася на ще один кредит від Світового банку [Електронний ресурс] / iPress.ua. – Режим доступу: http://ipress.ua/news/ukraina_natsilylasya_na_hergovyy_kredyt_vid_svitovogo_banku_5508.
28. Country Lending Summaries – Ukraine [Electronic resource] / World Bank. – Mode of access: <http://web.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/PROJECTS/0,,countrycode:UA~menuPK:64820012~pagePK:64483921~piPK:64483961~subTitle:Lending+Vol~theSitePK:40941,00.html>. – Title from display.
29. The World Bank [Електронний ресурс] : офіц. веб-сайт. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/en/country/ukraine/projects/all>.
- 30.Першко Л.О., Мироненко М.О. Світовий банк та Україна: проблеми і перспективи взаємодії / Л.О. Першко, М.О. Мироненко //Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – №1. – С.337-344.
- 31.Інформаційна довідка щодо співробітництва України з Світовим банком [Електронний ресурс]. – 2013. – Режим доступу: www.minfin.gov.ua/control/publish/article/main?art_id=352499&cat_id=353161.html.
32. Бугрій М. Україна покращила позицію у рейтингу Світового банку Doing Business / М. Буг- рій [Електронний ресурс]. – 2012. – Режим доступу: www.tyzhden.ua/News/62933.html. 7. Головач К. Світовий банк готовий надати фінансову допомогу Україні для підвищення без- пеки дорожнього руху / К. Головач //«Дзеркало тижня». – 2011. – №21. – С. 7.

33. Сколотяний Ю. Світовий банк: в Україні є шанс стати локомотивом зростання в Східній Європі / Ю. Сколотяний // «Дзеркало тижня». – 2011. – №35. – С. 5-6.
34. Ковбасюк Ю. Стратегічні пріоритети діяльності Світового банку в Україні / Ю. Ковбасюк // Економіка України. – 2009. – №2. – С.13-17.
35. Гузь, М. М. Хронологізація та аналіз етапів співробітництва України з МВФ [Текст] / М. М. Гузь // Науковий вісник Полтавського національного технічного університету імені Юрія Кондратюка «Економіка і регіон». – Полтава: ПолтНТУ, 2013. – №5. – С. 65-69. 2.
36. Доліновська, О. Я. Співпраця України з Міжнародним Валютним Фондом та перспективи розвитку економіки держави [Електронний ресурс] / О. Я. Доліновська // Ефективна економіка. – 2012. – №9. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua>. 3.
37. Колосова, В. П. Україна і міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс] / В. П. Колосова // Стратегія розвитку України (економіка, соціологія, право). – Вип. 1 / Голов. ред. О. П. Степанов. – К.: Книжкове вид-во НАУ, 2011. – С. 103-106. Режим доступу: <http://jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/viewFile/4053/4200>.
38. Малиновська, І. В. Співпраця України з міжнародним валютним фондом: можливості та небезпеки [Електронний ресурс] / І. В. Малиновська. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/6/malynovska.php>.
39. Марків, Г. В. Реалії та перспективи співпраці України з міжнародним валютним фондом [Текст] / Г. В. Марків // Інноваційна економіка, 2013. – №10. – С. 11-15.
40. Международный валютный фонд. Информационная справка. Кредитование МВФ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/np/exr/facts/rus/howlendr.pdf>.

41. Меморандум про економічну та фінансову політику [Електронний ресурс] / Національний банк України. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10315035>.
42. Мойсеєнко, О. Історія відносин України з МВФ [Електронний ресурс] / О. Мойсеєнко, Б. Хлімоненко. – Режим доступу: <http://forbes.ua/ua/nation/1381151-istoriya-vidnosin-ukrayini-z-mvf/1381152#cut>.
43. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org>. ISSN 1993-0259. ISSN 2219-4649. Економічний аналіз. 2015 рік. Том 21. № 1. 211-10. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>.
44. Петрик, О. Фінансові програми Міжнародного валютного фонду для надання фінансової допомоги країнам [Текст] / О. Петрик, В. Батковський // Вісник Національного банку України, 2014. – № 6. – С. 11-18.
45. Про вступ України до Міжнародного валютного фонду, Міжнародного банку реконструкції та розвитку, Міжнародної фінансової корпорації, Міжнародної асоціації розвитку та Багатостороннього агентства по гарантіях інвестицій [Електронний ресурс]: закон України: прийнятий 03.06.1992 № 2402-ХІІ / Верховна Рада України. – Офіц. вид. // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 33. – С. 474. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2402-1>.
46. Фурман І. В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи [Електронний ресурс] / І. В. Фурман, А. О. Підгірняк, Я. С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – №4(81). – С. 275-285. – Режим доступу: <http://www.econjournal.vsau.org/files/pdfa/2156.pdf>.

47. Фурман І.В. Міжнародний валютний фонд в контексті співпраці з Україною: сучасний стан, ризики, перспективи / І.В. Фурман, А.О. Підгірняк, Я.С. Паламар // Збірник наукових праць ВНАУ. Серія: Економічні науки. – 2013. – №4(81). – С.275-285.
48. Савлук, М.І. Гроші та кредит [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://readbookz.com/book/108/2808.html>.
49. Історія співробітництва України та МВФ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/news/mizhnarodne-spivrobitnictvo/mvf>.
50. Цилінська, Я. В Аналіз співробітництва України з МВФ [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9247/1/>.
51. Богдан Данилишин Кредит МВФ – причини і наслідки <http://ua.112.ua/statji/kredyt-mvf-ndash-prychyny-i-naslidky-208024.html>.
52. Как менялся кредитный рейтинг Украины в течение 2015 года? <http://ru.slovoidilo.ua/2015/10/27/infografika/jekonomika/kak-menyalsya-kreditnyj-rejting-ukrainy-v-techenie-2015-goda>.
53. Місія МВФ схвалила перший перегляд програми EFF для України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2015/07/2/549020/>.
54. Україна: Лист про наміри <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=20163929>.
55. О. М. Михайлик, Особливості міжнародного кредитування: МВФ та МБРР Ефективна економіка [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3962>.
56. Ковбасюк Ю. Еволюція кредитної політики Світового банку / Ю. Ковбасюк // Зб. наук. праць ДФ УАДУ. – 2002. – Вип. 3(9). – С. 160–165.

- 57.. Шатковська А.О. Членство України в міжнародних фінансових організаціях: основні форми співробітництва / А.О. Шатковська // Економіка АПК. – 2006. – № 1. – С. 134–140.
58. Партнерство Світовий банк – Україна. Огляд програм для країни. Квітень 2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.worldbank.org>.
59. Поддубний В. Світовий банк сьогодні / В. Поддубний // Фондовий ринок. – 2008. – № 22. – С. 26–32.
60. Іваніненко-Свинцицька І. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями // Фінанси України. - 2002. - № 8. - С. 54-59
61. Арсенюк О. Світовий банк і структурна перебудова фінансового сектора України // Вісник Національного банку України. - 2000. - № 9. - С. 55-57
62. Бодров В. Трансформація економічних систем: роль міжнародних фінансових організацій // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2001. - № 4. - С. 56-67.
63. Вовчак В. Проблеми зовнішніх позик у контексті взаємовідносин з міжнародними фінансовими організаціями / В. Вовчак // Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2000. - № 2. - С. 149-154
64. Дунас О. Особливості інституту членства у сучасних міжнародних фінансових організаціях // Право України. - 2007. - № 8. - С. 129 - 132
65. Дунас О. Особливості та основні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями системи ООН // Право України. - 2008. - № 2. - С. 112-115.
66. Калач Г. Співробітництво України з міжнародними фінансовими установами : проблеми та перспективи // Економіка. Фінанси. Право. - 2002. - № 8. - С. 37-39
67. Климко Г. Співробітництво України з міжнародними фінансовими організаціями // Фінанси України. - 2000. - № 11. - С. 39-48

- 68.Ковбасюк Ю. Міжнародні фінансові організації в подоланні бідності в країнах з перехідною економікою //Вісник Української Академії державного управління при Президентові України. - 2002. - № 4. - С. 166-171
- 69.Колосова В. Кредитування економіки України міжнародними фінансовими інститутами //Фінанси України. - 2000. - № 2. - С. 20-29
- 70.Столярчук Я. М. Пріоритетні напрямки співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями//Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 7. - С. 68 - 75.
- 71.Ткачук Т. Становлення та сучасний стан міжнародних фінансових організацій, їх роль у регулюванні світових економічних процесів //Вісник Національного Банку України. - 2006. - № 4. - С. 56-61.
- 72.Трифонов С. В., Столяров В. Ф. Формування стратегії співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями //Актуальні проблеми економіки. - 2004. - № 6. - С. 137 - 143.
- 73.Трифонов С. Використання кредитних коштів міжнародних фінансових організацій для реалізації проектів муніципального розвитку міст України //Фінанси України. - 2000. - № 12. - С. 34-45
- 74.Бураковський І.В. Проблеми взаємовідносин України з міжнародними фінансовими організаціями. Світова економіка: глобальна фінансова криза / І.В. Бураковський, А.В. Плотніков. - Харків: Фоліо, 2010. – С. 415
- 75.Донських М. С., Костишина О. Я. Роль міжнародних фінансових організацій в сучасній світовій економіці. Публікація 2009-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/16_ADEN_2010/Economics/68571.doc.htm

76. ЄБРР обіцяє продовжити кредитування енергопроектів в Україні. Українська правда. Економічна правда. Стаття від 11.03.2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.epravda.com.ua/news/2014/03/11/426536/>
77. Зовнішній борг України. Дані Державного комітету статистики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document;jsessionid=A25D7BD7826B56DFB769B9A97215804A?id=63734>
78. Інформація щодо Стратегії ЄБРР в Україні на 2011-2014 роки. Відомості Міністерства фінансів України від 27.05.2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua/control/publish/article/>
79. [Кабмін затвердив стратегію співробітництва з міжнародними фінансовими організаціями на 2013-2016. Інформаційне агенство «Українські новини». Стаття від 12.09.2013 року.](#) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://un.ua/ukr/article/467330.html>
80. Малиновська І.В. Співпраця України з Міжнародним валютним фондом: можливості та небезпеки. Стаття від 2009-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nauka.zinet.info/6/malynovska.php>
81. МВФ прийняв рішення про започаткування програми для України за дворічною угодою «Stand-By». Посольство України в Королівстві Таїланд. Стаття від 01.05.2014-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://thailand.mfa.gov.ua/ua/press-center/news/22435-mvf-prijnyav-rishennya-pro-zapochatkuvannya-programi-dlya-ukrajini-zadvorichnoju-ugodoju-stand-by>

82. Міжнародні фінансові організації зможуть здійснювати випуск гривневих облігацій. Юридичний портал. Стаття Baker & McKenzie – CIS, Limited від 27.08.2013 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pravotoday.in.ua/ua/press-centre/publications/pub-941/>
83. Міжнародні фінансові організації. Словник законодавчих термінів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1078.6287.0>
84. Міжнародні фінансові організації. [Управління зовнішньоекономічною діяльністю](#). Публікація від 16 серпня 2007-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://djerelo.com/economika/92-upravlinia-zovnishneekonomichnoy-ijalnistiy/6029-25>
85. Місце та роль міжнародних організацій у системі глобальної та європейської безпеки (2012). Фіскальна безпека. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://botanchik.at.ua/publ/indz_kpizi/fiskalna_bezpeka/
86. Мокій А.І., Яхно Т.П., Бабець І.Г. Міжнародні організації. Класифікація міжнародних організацій. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 280 с.
87. Носова О.В. Співпраця України з міжнародними організаціями. Національна економіка: навч. посіб.:/ за заг. Ред.. Носової О.В. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 512 с.
88. Партнерство Світовий банк – Україна. Огляд програм для країни. Квітень 2014 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/content/dam/Worldbank/document/Ukraine-Snapshot-ukr.pdf>
89. Про делегацію України для участі у переговорах з Міжнародним банком реконструкції та розвитку щодо укладення Угоди про позику і Угоди про позику Фонду чистих технологій (Проект «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання

- України») між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку. Розпорядження президента України № 411/2014-рп від 03.04.2014-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/17113.html>
90. Про залучення позик від Міжнародного банку реконструкції та розвитку для реалізації інвестиційного проекту «Підвищення енергоефективності в секторі централізованого теплопостачання України». Розпорядження Кабінету Міністрів України № 296-р від 19.03.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/296-2014-%D1%80>
91. Про прийняття поправки до Статей угоди Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Закон України № 1676-VI від 22.10.2009-го року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1676-17>
92. Резнікова О. М. Зміна пріоритетів у системі міжнародної безпеки під впливом світової фінансової кризи. Національний інститут стратегічних досліджень. Публікація від 2011 року. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/434/>
93. Рогач О.І. Класифікація міжнародних фінансових організацій. Міжнародні фінанси: Підручник // навч. посібник – К.: Либідь, 2003. – 784 с
94. Співробітництво з міжнародними фінансовими організаціями. Урядовий портал органів виконавчої влади України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=24482
95. Шперун Х. В. До питання про наднаціональність Міжнародного валютного фонду. Часопис Київського університету права 2012/2. Стаття від 18.06.2012. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kul.kiev.ua/images/chasop/2012_2/371.pdf

96. Юхименко П. І., Федосов В. М., Лазебник Л. Л. та ін. Міжнародні фінансові організації та їх функції. Теорія фінансів: Підручник / За ред. проф. В. М. Федосова, С. І. Юрія. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 576 с.
97. Юхимчук В. М. Розвиток відносин України та МБРР. Міжнародні відносини і туризм: сучасність та ретроспектива. Публікація від 2013 року. С. 162-165.
98. Савченко К. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на реалізацію стабілізаційної політики в Україні [Текст] / К. В. Савченко // Вісник Дон НУЕТ. — 2012. — № 3. — С. 34 — 38.
99. Дунас О.В. Особливості та основні напрями співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями системи ООН // Право України. - 2014. - № 2. - С.112-115.
100. Шатковська А.О. Членство України в міжнародних фінансових організаціях: основні форми співробітництва // Економіка АПК. - 2015. - № 1. - С.134-140.